

บทที่ 4

อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553

ที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน

นวนิยายเป็นสิ่งสะท้อนภาพชีวิตและสังคม เพราะในนวนิยายล้วนแต่ชี้ให้เห็นความเป็นไปต่าง ๆ ของคนในสังคมในแต่ละยุค ที่นักเขียนได้สรรค์สร้างงานเขียนของตนไว้ให้ปรากฏ การศึกษานวนิยายจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะได้ศึกษาสภาพชีวิตและสังคมทั้งที่ปรากฏอยู่ในพงศาวดารและประวัติศาสตร์ และอาจจะมีบางแง่มุมที่ปรากฏอยู่เฉพาะในนวนิยาย ความรู้ที่ได้ศึกษาจากวรรณกรรมผสมผสานกับความรู้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของสภาพสังคมและวัฒนธรรมดีขึ้น แล้วสามารถชี้แนะเส้นทางชีวิตให้แก่ผู้อ่าน ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมอันงดงาม ตลอดจนสร้างค่านิยมใหม่ และกระแสความคิดใหม่ในสังคมได้ อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ ในปีพ.ศ. 2549-2553 ที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคมหรือผู้อ่าน

4.1.1 ความกตัญญูกตเวทิต

4.1.2 การทำความดีไม่ทำความชั่ว

4.1.3 ความซื่อสัตย์สุจริต

4.1.4 ความช่วยเหลือกัน

4.2 กระตุ้นให้เห็นความเท่าเทียมกันของเพศชายและเพศหญิง

4.3 กระตุ้นให้มนุษย์นึกถึงภัยจากการเจริญเติบโตทางวัตถุ

4.3.1 ส่งสอนให้อย่าใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย

4.3.2 กระตุ้นให้รักและหวงแหนธรรมชาติ

4.3.3 กระตุ้นให้ไม่เห็นคุณค่าของเงิน

4.4 ตักเตือนให้ห่างไกลจากการกินยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย

4.5 ส่งเสริมความเข้าใจอันดีของสมาชิกในครอบครัว

4.1 ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคมหรือผู้อ่าน

ในนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 สะท้อนคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของคนไทย ผ่านคำพูด การกระทำของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านได้รู้สึกคุณธรรมและจริยธรรมเหล่านี้จนสามารถปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคมหรือผู้อ่าน นวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 จึงมีอิทธิพลทางด้านต่อไปนี้

4.1.1 ความกตัญญูทเวท

ความกตัญญู คือ ความรู้คุณ หมายถึงความเป็นผู้มีใจกระจ่าง มีสติ มีปัญญาบริบูรณ์ รู้อุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน ผู้ใดก็ตามที่ทำคุณแก่ตนแล้ว ไม่ว่าจะมากก็ตาม น้อยก็ตามแล้วก็ตามระลึกนึกถึงด้วยความซาบซึ้งไม่ลืมเลย

4.1.1.1 การปลูกฝังความกตัญญูทเวทผ่านตัวละครที่มีความกตัญญู

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา กล่าวว่า หลังจากที่ไปเยี่ยมแม่กลับมาแล้ว ครูพานิตย์จึงเริ่มพยายามหาเงินมากขึ้น เพื่อเตรียมไว้หาที่พักให้แม่ เขาเริ่มใช้เวลาว่างไปทำงานพิเศษที่เป็นตัวแทนขายประกันชีวิต แล้วเริ่มมีรายได้ให้เก็บในธนาคาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ครูพานิตย์เริ่มเข้าสู่วงการตัวแทนขายกรมธรรม์ประกันชีวิตด้วยความมุ่งมั่นหาเงินให้มากขึ้น เขาใช้เวลาว่างตอนเย็นหลังเลิกสอนพละไปร่วมประชุม ออกพบปะลูกค้า ความแข็งขันจริงของเขาทำให้หัวหน้าสายผู้เป็นที่เลียดอกปากชม เขาเริ่มมีรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ เข้ามาสะสมอยู่ในบัญชีธนาคาร เตรียมไว้เพื่อหาที่พักพื้นสำหรับมารดาผู้สูงอายุ

(กาลกัญชกา : 40-41)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความรักของลูกที่มีต่อแม่ เพื่อให้แม่มีชีวิตอย่างดี พยายามหาเงินเก็บเงิน แม้ว่าเหนื่อยกายเหนื่อยใจแค่ไหนก็ยอม การนำตัวละครที่มีลักษณะเป็นลูกที่มีความกตัญญูต่อแม่นี้ให้ผู้อ่านเห็น ซึ่งเป็นการปลูกฝังความกตัญญูให้เกิดกับผู้อ่านผ่านตัวละครที่มีความกตัญญูนั่นเอง ปลูกฝังผู้อ่านให้รู้บุญคุณของแม่เสมอ เพราะแม่เป็นผู้ให้เราสามารถมีชีวิตได้ และเป็นผู้ที่รักลูกเสมอ เราจึงต้องสำนึกบุญคุณและหาโอกาสตอบแทนท่าน

นวนิยาย กาลกัญชกา พุดถึงบ้านเง็กถึงไม่มีข้าวให้กินแล้ว ลูกชายเธอบอกว่าจะไปยืมคนข้างบ้าน เง็กถึงให้ลูกชายไปหาของกินเอง แต่ฉายมัยบอกแม่ว่าแม่ไม่หิวเขาก็ไม่หิวเหมือนกัน แม่ไม่ยอม แต่ฉายมัยยังตัดสินใจไม่ไปเรียนหนังสือต่อแล้ว เพราะไม่อยากให้แม่ลำบาก จะกลับมาช่วยแม่ทำงานหาเงิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉายมัยจับมือแม่ไว้ พุดว่า “อ้าวรู้ว่าเราไม่มีข้าวสารแล้ว หม่าม้าไม่ต้องห่วงนะ เตียวอ้วจะไปยืมเอาแจ้ข้างบ้าน”

“ถ้าลื้อหิวก็ไปหาอะไรกินนะ” เง็กถึงเอ่ย “หม่าม้าไม่หิวหรอก อยากรจะนอนมากกว่า”

“ถ้าหม่าม้าไม่หิว อ้วก็ไม่หิวเหมือนกัน” ฉายมัยตอบ สองแม่ลูกยิ้มให้กัน เง็กถึงพุดว่า “ลื้อต้องกินนะตี หม่าม้าโตแล้ว ลื้อยังเด็กนัก ต้องกินเยอะ ๆ ”

“หม่าม้า อี้ว์ไม่อยากเรียนหนังสือแล้ว”

“ทำไมลื้อพูดแบบนี้ ม้าบอกแล้วไม่ใช่หรือว่าลื้อต้องเรียน
ทำไมพูดไม่เข้าใจ”

“อี้ว์ไม่อยากให้หม่าม้าลำบาก” ฉายมัยเม้มริมฝีปาก

(กาลกัญชกา : 28)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้เป็นลูกเป็นห่วงคุณแม่ตัวเอง ไม่อยากเห็นแม่ไม่สบายทั้งกายและใจ ไม่อยากให้แม่ลำบากเพื่อตัวเอง การนำตัวละครที่มีลักษณะเป็นลูกที่มีความกตัญญูต่อแม่โดยผ่านบทสนทนาของตัวละครนี้มาชี้ให้เห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูกและการเข้าใจกับการดูแลแม่ของลูก ซึ่งเป็นการปลูกฝังความกตัญญูให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านผ่านตัวละครที่มีกตัญญูนั่นเอง ปลูกฝังให้สำนึกบุญคุณของแม่ รักแม่ และดูแลแม่เสมอ

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา พูดถึงแม่ฉายมัยป่วยหนักขึ้น หมอกี้หาสาเหตุไม่ได้ว่าเกิดจากอะไร ฉายมัยเป็นห่วงแม่มาก ๆ จึงไปศาลพระพรหมซึ่งตั้งอยู่ริมทางเข้าข้างต้นไทรยักษ์แล้วอธิษฐานจิตว่าให้เอาความทุกข์ออกมาจากตัวแม่และถ่ายมาที่ตัวเขาแทน หรือปล่อยแม่เขาแล้วเอาตัวเขาไปก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉายมัยคุกเข่าลงพนมมือ อธิษฐานจิตว่า “ความทุกข์
ทรมานของหม่าม้าจงถ่ายมาอยู่ที่ตัวลูกเถิด ลูกยอมวิบัติฉิบหาย
ทุกอย่าง ขอให้เจ้ากรรมนายเวรละวางหม่าม้า ให้แก่ได้อยู่สงบใน
บันปลาย และให้พวกมันเอาลูกไปแทน เพราะเลือดเนื้อและ
วิญญาณของของลูกนี้เป็นบุญกุศลที่หม่าม้าสั่งสมมา ลูกจึงขอ
อุทิศกลับไปให้ใครก็ตามที่ต้องการ”

ฉายมัยลุกขึ้นยืน แล้วคุกเข่าลงก้มหน้า อ้อนวอนในใจซ้ำ
แล้วซ้ำอีก เอาผมไปเถิด อย่าทรมานแม่ผมอีกเลย เอาไปทั้งเลือด
เนื้อและชีวิตผมนี้แหละ ผมยอมสละให้หมด...ฉายมัยกดหน้าผาก
กับพื้นหิน หมอบราบห่อตัวงออยู่ตรงนั้นปล่อยให้พายุฝนโหม
ร่วง

(กาลกัญชกา : 124-125)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความกตัญญูที่ลูกมีต่อแม่ ในใจของลูก แม่สำคัญกว่าตัวเอง ถ้าจะแทนแม่ได้ ลูกยอมวิบัติฉิบหายทุกอย่าง ยอมแทนความทุกข์ของแม่ การนำตัวละครที่มีความกตัญญูโดยผ่านการกระทำและการสร้างบรรยากาศมาเพื่อปลูกฝังผู้อ่านให้เลียนแบบตัวละครให้เป็นที่รักแม่ และมีความกตัญญูต่อแม่เสมอ

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า หลานสาวนาเดียของมุสตอฟาเลิกเรียนแล้วแหวะซื้อของกินให้ตาตนเอง มุสตอฟาว่าหลานสาวเสียตายนเงิน แต่นาเดียบอกว่าเธอพอมีเงินเพราะว่าเธอได้สอนพิเศษตอนเย็น มุสตอฟาจึงรู้สึกอบอุ่นและปลื้มใจว่าหลานสาวตัวเองดีและเก่งกว่าหลานอื่น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แบ่งจี” หล่อนว่า “หนูแหวะซื้อมาจากป้ายรถเมล์ จำได้ว่าก็ชอบ”

“ซื้อมาทำไม ให้เปลืองตังค์...” มุสตอฟาบ่นแต่ก็ปลื้มใจที่หลานสาวมีแคใจนึกถึง

“หนูมีตังค์นะก็...หนูรับสอนพิเศษตอนเย็นพอมีเงิน”

“ฮ้า...เก่งนี่...สอนอะไรละ” มุสตอฟารับรู้อย่างแปลกใจและปลื้มใจไปด้วย

“สอนกุรอ่าน สอนหนังสือแขก บางทีก็สอนการบ้านจากโรงเรียนไทยไปด้วย ถ้าลูกศิษย์มาถาม สอนทุกอย่างที่ถามนั่นแหละ” หล่อนตอบ ยิ้มระรื่นดวงหน้าเรียวยาวเหมือนผู้เป็นแม่ทำให้มองเพลิน

(ม้าไม้ : 43-44)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นหลานเป็นเด็กดี เรียนเก่ง รักคุณตาตัวเองมาก พอมีเงินก็ยอมเสียไปซื้อของไปฝากตาตัวเอง การนำบทสนทนาของตัวละครที่เป็นหลานสาวที่มีความกตัญญูต่อคุณตาตัวเองเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนไข้ใจความต้องการของผู้ใหญ่ และมีความกตัญญูต่อผู้ใหญ่

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า ลูกชายคนเล็กของมุสตอฟามาเยี่ยมพ่อตัวเอง เอาแผ่นกระดาษมาฝากพ่อด้วย แต่มุสตอฟาไม่ค่อยเชื่อลูกชายคนนี้ เพราะเขาติดยาตั้งนาน เคยทำสิ่งผิดกฎหมายหลาย ๆ ครั้ง ผู้ที่เป็นพ่อจึงสงสัยลูกชายได้ของนั้นมาจากวิธีทางที่ถูกต้องไหม ลูกชายจึงอธิบายว่าเอามาจากถังขยะเพราะว่าได้ยื่นพ่อยากจะซ่อมม้าไม้อันเก่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ความคิดของมุสตอฟาสะดุดลลง เมื่อมีเสียงคนเดินและครู่หนึ่งร่างผอมสูงหน้าตามอมแมมดำคล้ำคล้ายผีที่ขุดขึ้นมาจากหลุมของรอฮิมก็ก้าวเดินเข้ามาทางชานหน้าบ้านที่มุสตอฟานั่งเล่นอยู่ ในมือของลูกชายซี่ยามีถุงน้ำแข็งกับแผ่นไม้สักแผ่นใหญ่ติดมือมาด้วย พอมาถึงก็ยื่นแผ่นกระดาษให้

“ฉันทามาให้เยาะห์ เห็นบ่น ๆ จะซ่อมพื้นม้าไม้ให้หลานไม่ใช่หรอละ” มุสตอฟามองแผ่นกระดาษหนาในมือของลูกชาย

อย่างไม่ไว้ใจ

“มึงไปเอามาตะไหนกัน...ขโมยใครมารีเปล่า”

“อัลลอลฮ์เยาะห์...” อีกฝ่ายลากเสียงอุทาน สีหน้า
เปลี่ยนไปวูบหนึ่งก่อนจะยิ้มร่าดังเดิม “นี่เยาะห์เห็นฉันเป็นไง เอา
ไรมาให้ก็ต้องสงสัยไว้ก่อนรีง”

“ไม่ใช่ยั้งนั้น” เขานึกสงสารลุกขึ้นมาที่ตนเองเปลือปาก
ว่าออกไปให้เสียน้ำใจ “เยาะห์แค่ไม่อยากรามีปัญหา”

“ฉันเก็บเอามาจากกองขยะที่รถมันชนมาที่งั้นเยาะห์...
เห็นเป็นไม้สักเลยถือมาให้...”

(ม้าไม้ : 47-48)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นลูกชายติดยามานานแล้ว เป็นคนไม่ดี แต่ก็
ยังเป็นลูกที่รักพ่อและเป็นห่วงพ่อ รู้ว่าพ่อขาดของก็ไปหามาให้ แม้ว่าสิ่งของนั้นได้มาจากที่สกปรก
การนำตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่ดีแต่ก็เป็นผู้ที่มีความกตัญญูเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้ดูแลผู้ใหญ่เสมอ ให้
เข้าใจบุญคุณของพ่อที่มีต่อพ่อ และเป็นคนที่มีความกตัญญูต่อผู้ที่รักเรา ทำความดีแก่เรา

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่าเมื่อมุสต่อฟาไม่สบายนอนอยู่ในห้อง ลูกสาวคนเล็ก
รอปี้อ๊ะห์มาถามเขาเป็นอะไร โดนใครว่า เธอเป็นห่วงพ่อตัวเองมาก แล้วหลานสาว นาเดียได้ยื่นข่าวก็
มาเยี่ยมปู่ของเธอ คุยเรื่องที่ไปสมัครสอบมาแล้ว ชวนให้มุสต่อฟาคุยเรื่อย ๆ จึงให้มุสต่อฟา
มีความหวังของชีวิตตัวเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ว่าไงละเยาะห์” หล่อนทำเสียงปลอบประโลมพูดกับเขา
ต่อราวเขาเป็นลูกแทนที่จะเป็นพ่อ “มีอะไรบอกฉันสิ ใครว่าอะไร
บอกมาเลยเยาะห์ ฉันจะไปด่ามันให้” เขาส่ายหน้า...เหนื่อยใจจน
ไม่อยากรพูดจึงหลับตาเสีย ได้ยินเสียงรอปี้อ๊ะห์พูดอะไรต่ออีกพัก
ก่อนจะกลายเป็นบ่นที่เขาไม่ยอมตอบ หล่อนจึงลุกหายไปเสีย

แต่พักใหญ่ ก็มีคนอื่นเดินมาแทน คนนั้นคือนาเดีย หล่อน
ไม่ได้ถามว่าเขาเป็นอะไรเหมือนคนอื่น...แต่กลับนั่งลงริมเตียงแล้ว
คุยไปเรื่อย ๆ เรื่องนั้นไปเรื่องนี้ เรื่องศาสนาที่หล่อนได้เรียนรู้ และ
มาสรุปลงที่เรื่องไปไคโร

(ม้าไม้ : 52)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้เป็นลูกหลานเป็นห่วงคุณพ่อคุณตาตัวเอง ไม่
อยากเห็นพ่อหรือตาไม่สบายทั้งกายและใจ การนำตัวละครสองคนที่มีลักษณะเป็นลูกหลานที่มีความ
กตัญญูโดยผ่านการกระทำและคำพูดจากตัวละครนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้ที่เป็นลูกหลานสนใจและเป็น

ห้วงผู้ใหญ่ในบ้านตัวเองมาก ซึ่งเป็นการปลุกฝังผู้อ่านให้เข้าใจความต้องการของผู้ที่เป็นพ่อแม่เป็นตายายมากขึ้น เป็นผู้ที่มีความกตัญญู

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟาไม่ค่อยสบายอยู่ในห้อง หลานสาวกลัวก็ตัวเองเหงาจึงมาคุยด้วย แล้วลูกสาวมุสต่อฟาเป็นห่วงพ่อ เห็นพ่อตื่นแล้วโน้นน้ำว่าให้กินข้าวต้มหน่อย บอกว่าเธอชิมแล้วอร่อยดี หลานสาวก็พยักหน้าว่าเธอก็อยากกิน ให้ก็ไปกินด้วยกัน มุสต่อฟาไม่ยอมให้ลูกสาวและหลานสาวเป็นห่วงตัวเองมาก จึงยอมออกไปกินข้าวต้มนอกห้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ตื่นแล้วเรอะงี้มดเอ๊ย...” เขาถามหลานก่อนจะค่อย ๆ ยืนตัวขึ้นนั่งโดยมีนาเดียคอยประคอง ทำเป็นไม่เห็นสายตาของรอปี้อะห์ที่มองสบกับหลานสาว เขาเสก้มลงจับตัวมุสต่อฟาไว้ ได้ยินเสียงรอปี้อะห์ถามว่า

“เยาะห์จะกินข้าวต้มไหม...นิละห์ทำข้าวต้มปลากะพงที่บ้าน ฉันทไปกินมาแล้วอร่อยมากไม่เหม็นคาวด้วย เลยกตักมาฝากเยาะห์ กินตอนนี้เลยนะกำลังร้อน ๆ อยู่”

นาเดียพยักหน้า

“กินนะก็...หนูจะได้ป้อนมดด้วย”

มุสต่อฟายิ้มให้ลูกสาวและหลานสาว

“เออ...กินก็กิน ไปนั่งกินข้างนอกละกัน กินบนเตียงมดจะขึ้นที่นอนเอา”

(ม้าไม้ : 53)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้เป็นพ่อหรือตาเป็นผู้ที่สมาชิกในครอบครัวเคารพ ลูกสาวกับหลานสาวรักพ่อและตามาก จึงเป็นห่วงสุขภาพของพ่อและตา ซึ่งมาดูแลผู้ใหญ่อย่างเต็มใจ การนำบทสนทนาและคำพูดของตัวละครที่มีความกตัญญูมาเพื่อปลุกฝังผู้อ่านว่าควรดูแลผู้ใหญ่เสมอ ให้เป็นคนที่เป็นห่วงและรักผู้ใหญ่ที่เคารพ เป็นผู้ที่มีความกตัญญูต่อผู้ใหญ่

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า รอปี้อะห์เห็นพ่อตัวเองนั่งมองรูปแม่เฉยอยู่บนเตียง จึงรู้สึกว่พ่ออยู่คนเดียวหลายปีแล้ว คงเหงาอยู่นาน จึงถามพ่อว่าจะเอาเมียใหม่ไหม เดี่ยวเธอจะหาให้ แต่พ่อโกรธลูกสาวที่พูดเรื่องแบบนี้ ในความคิดของพ่อ อายุมากอย่างนี้แล้ว ไม่ควรนึกเรื่องแบบนี้ แต่ลูกสาวอยากให้มีคนคนหนึ่งมาอยู่เป็นเพื่อนพ่อเหมือนแม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รอปี้อะห์ลงนั่งเคียงข้างเขา

“เยาะห์คิดถึงมะหรือ”

“เออ” มุสต่อฟาพยักหน้า แววตาที่มองเห็นในแสงไฟ

นี่อ่อน ดูหม่นมัวลงกว่าเดิมหลายเท่าจนรอบปีอิฐที่สงสาร
 ใจอยู่ที่ปาก เพียงนึกก็โพล่งออกมาทันทีว่า
 “เหาะห์หาเมียมาอยู่เป็นเพื่อนอีกสักคนไหนล่ะ...จะได้ไม่
 เหงา”

มุสต่อพำขำ มองลูกสาวคนเล็กอย่างระอาใจ
 อายุเพิ่มมากขึ้นแต่สมองไม่ได้เพิ่มตามไปสักเท่าไรเลย
 “มีงมันก็เป็นชะแบบเนี้ย...คิดอะไรลึก ๆ ไม่ค่อยเป็น”
 “อ้าว...ก็จริงนี่นา...เหงาก็หาเมียสิ จะได้หายเหงา”

หล่อนตอบหน้าเป็น

(ม้าไม้ : 82)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า สมัยสังคมไทยปัจจุบัน ผู้ที่เป็นลูกมีความคิด
 แบบใหม่ อยากให้พ่อมีความสุขของตนเอง แต่ผู้ที่เป็นพ่อยังนับความคิดเก่า ๆ ไว้ ไม่ยอมทำตามการ
 แนะนำของลูก การนำบทสนทนาของตัวละครผู้ที่เป็นพ่อและลูกที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เพื่อ
 ปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นผู้ที่มีความกตัญญู ควรสนใจและเข้าใจความรู้สึกพ่อแม่อย่างเต็มที่

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่ายามีละห์เห็นมุสต่อพำกลับมาจากโรงพักแต่สีหน้าเศร้า
 มาก จึงบอกพ่อให้ไปนอนก่อน เดี่ยวเธอจะปูที่นอนให้ แต่มุสต่อพำไม่สนใจอะไรเลย นั่งนิ่งอยู่ ยามี
 ละห์เป็นห่วงพ่อกว่า จึงบอกพ่อไม่ต้องเป็นห่วงน้องชายเธอเลย เดี่ยวจะหาคนไปช่วยเขา ตกเดือนว่า
 ให้พ่อดูแลตัวเองให้ดี ๆ ก่อน ปกติเธอไม่ได้เป็นคนช่างพูด แต่วันนี้เธอห่วงพ่อกับน้องตัวเองมาก ดัง
 ตัวอย่างต่อไปนี้

“เหาะห์นอนก็แล้วกัน” เขาบอกแค่นั้นและยามีละห์ก็ไม่
 เข้าซีให้เขากินโจ๊กที่หล่อนตระเตรียมไว้ให้

“เหาะห์นอนไปเถอะ ฉันปูที่นอนเปลี่ยนปลอกหมอนให้
 ใหม่แล้ว กลับให้สบาย พอตื่นขึ้นค่อยว่ากันใหม่อีกที”

ยามีละห์จระไน ปกติหล่อนไม่ค่อยช่างพูดเท่าไรนัก แต่
 วันนี้เพื่อให้มุสต่อ-พำสบายใจหล่อนจึงพยายามหาเรื่องนั้นเรื่องนี้
 มาพูดไปเรื่อย ๆ

“กลางวันก็มีงู ฉันทงมุ้งให้เหาะห์แล้วกันนะ” หล่อน
 เอ่ยขึ้นก่อนจะดึงมุ้งออกมาสะบัดแล้วทงมุ้งออกผูกหูทั้งสี่ด้าน
 เข้ากับตะปูที่ตอกไว้ข้างฝา กันมุ้งมิให้งูหรือแมลงใด ๆ เล็ดลอด
 เข้าไปได้ กันมุ้งจนเรียบร้อยแล้วแต่ดูเหมือนมุสต่อพำจะไม่สนใจ
 “เหาะห์...อย่าคิดมากนะ ยังไงบ้างก็ต้องหาทางช่วยมันเต็มกำลัง

ละ...เราจะหาทนายเก่ง ๆ สู้ให้มันไงเยาะห้” หล่อนพร่ำพูด แม้จะ
รู้เช่นเดียวกับที่มุสต่อฟารู้ว่าเรื่องนี้...ผ่อนเบาที่สุดอาจเป็นโทษ
จำคุกตลอดชีวิตก็ได้

(ม้าไม้ : 89)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นลูกสาวเป็นห่วงพ่อตนเองมาก แม้ว่าปกติ
เธอไม่ได้พูดอะไรมาก แต่เมื่อพ่อพบปัญหาที่รับมาดูแลและอยู่เป็นเพื่อนพ่อ การนำคำพูดและการ
กระทำของตัวละครที่ดูแลพ่อ เพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครอบดูแลพ่อแม่
ทั้งจิตและกายให้อย่างเต็มที่

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟาไม่ค่อยสบายนอนอยู่ในบ้าน นาเดีย ผู้ที่เป็น
หลานสาวเป็นห่วงตาตัวเองมาก ซึ่งมาดูแลคุณตาทุกวัน มาช่วยคุณตาเข้าห้องน้ำ และเช็ดตัวให้ตา
ตัวเองแต่ไม่รู้รู้สึกเบื่อหรือเหนื่อย ทำเสร็จทุกอย่างแล้วจึงไปนั่งหน้าบ้านเฝ้าคุณตา เพื่อว่าคุณตา
ต้องการคนช่วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มุสต่อฟานอนนิ่งอยู่บนเตียงอยู่หลายวัน ทุกวันนาเดีย
จะต้องมาเฝ้าคอยดูแลปรนนิบัติด้วยความห่วงใยจนทำให้มุสต่อ
ฟายอมลุกขึ้นนั่งได้ในวันหนึ่ง และต้องการจะไปเข้าห้องน้ำเอง
แต่นาเดียยังประคองไปด้วยความห่วง

“ก็ไม่ต้องลือคกลอนนะ” หล่อนสั่งและเขาก็ทำตามโดย
ไม่บิดพลิ้ว

เสร็จธุระแล้วนาเดียก็ประคองเขากลับไปนั่งที่เตียง ซึ่ง
หล่อนเตรียมอ่างน้ำอุ่นพร้อมผ้าขนหนูผืนเล็กคอยเช็ดตัวเขาอยู่
แล้ว

“เช็ดตัวให้สบายเลยนะก็ แล้วทาแป้ง...ที่นี้ออกไปนั่งรับ
ลมหน้าบ้านก็ได้...”

(ม้าไม้ : 108)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นหลานรักและเป็นห่วงผู้ใหญ่ในครอบครัว
มาก การนำการกระทำที่ดูแลผู้ใหญ่ของตัวละครที่มีความกตัญญู เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่า แม้ว่าเป็นลูก
หรือหลาน ครอบดูแลและเป็นห่วงผู้ใหญ่คนแก่เสมอ ไปพบและเยี่ยมท่าน ปลุกฝังผู้อ่านไม่ทิ้งให้ผู้ใหญ่
รู้สึกเหงา หรือไม่ทำอะไรที่ไม่ควรทำให้ผู้ใหญ่เป็นห่วงและโกรธ ปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนที่มีความกตัญญู
เหมือนตัวละคร

นวนิยายเรื่อง มรสุม กล่าวว่า ตั้งแต่ลูกชายคนโตนอนอยู่ในโรงพยาบาล นางน้ำ
อชิษฐานให้คุณพระคุณเจ้าทุกวัน เธอย้อนคิดถึงคุณค่าของลูกชายคนโต เขาดูแลแม่ตลอดเวลา มีเงิน

ทองมาให้แม่ในบางโอกาส กำลังกลายเป็นผู้นำของตระกูล แล้วยังเป็นอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียน ในสายตาของนางน้ำ ลูกชายคนโตเป็นคนกตัญญู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางย้อนคิดถึงควมมีคุณค่าของลูกชายคนโต เขาเป็นคนดี เป็นลูกกตัญญู ค่าหูกยาของนางยามเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ต้องจ่ายเอง มีหน้าซำเขายังเจียดเงินทองมาให้อีกในบางโอกาส ปัจจุบันเขากำลังกลายเป็นหน้าเป็นตาของตระกูล หลังจากสอบเลื่อนชั้นเป็นอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดพังงา และอีกไม่นานตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ก็อยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม แต่ทว่าในความภาคภูมิใจต่อการก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของลูกชายนั้น มีความหวาดวิตกแอบแฝงอยู่เช่นกัน

เสียงโทรศัพท์ดังขึ้นจากในห้องนอน นางน้ำสะดุ้งหลุดออกจากภวังค์คิดนางค่อยยืนกายขึ้นจากโซฟา

(มรสุม : 56-57)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความกตัญญูของลูกที่มีต่อแม่ พ่อแม่เป็นคนที่มีรักลูกมากที่สุด เป็นห่วงลูก แม้ว่าลูกโตแค่ไหน ความเป็นลูกต้องรักพ่อแม่เสมอ และต้องดูแลพ่อแม่อย่างเต็มที่ การนำความรู้สึกนึกคิดจากผู้ที่เป็แม่ที่มีต่อลูกและการกระทำของลูกที่มีความกตัญญู ทำให้เห็นความกตัญญูอย่างชัดเจนของลูก ปลุกฝังผู้อ่านว่าให้เป็คนที่มีความกตัญญู

4.1.1.2 การปลุกฝังความกตัญญูผ่านตัวละครที่ไม่มีความกตัญญู

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า เพราะหวังว่าเจอหน้าลูก ๆ บ่อย ๆ พ่อจึงสร้างบ้านแต่ละหลังให้ลูกแต่ละคนที่อยู่ติด ๆ กัน แต่แม้ว่าอย่างนั้น ลูก ๆ ก็ไม่ค่อยได้มาเยี่ยมพ่อ ซึ่งทำให้พ่อผิดหวังเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มุตตอพาเงยหน้าขึ้นจากงานในมือยืมรับลูกชาย เขาดีใจที่ได้เห็นหน้าลูกไม่ว่าจะเป็นลูกคนไหนก็ตาม พอแต่งงานแล้วเขาก็ปลุกบ้านหลังเล็ก ๆ ให้อยู่ใกล้กัน แต่ทำไปทำไมเขาก็เห็นหน้ารอปีอะห์แค่คนเดียวเป็นประจำ

(ม้าไม้ : 27)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นพ่อแม่รักลูกอยู่เสมอ อยากจะเห็นหน้าลูกบ่อย ๆ แต่สังคมปัจจุบัน ลูก ๆ รู้แต่ทำงานและให้แต่เงินพ่อแม่ ไม่ค่อยเห็นใจพ่อแม่ การนำเรื่องตัวละครผู้ที่เป็นลูกโดยสร้างบรรยากาศให้ผู้อ่านเห็นว่าลูกทำให้พ่อผิดหวังเสมอ ซึ่งเป็นการปลุกฝังความกตัญญูให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านผ่านตัวละครลูกที่ไม่มีความกตัญญูนั่นเอง ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าความต้องการของผู้ที่เป็นพ่อเป็นแม่ได้อย่างชัดเจน ก็คืออยากให้ลูกกลับบ้านเยี่ยมบ้านบ่อย ๆ

นวนิยาย ม้าไม้ กล่าวว่ามุสต่อฟาเล่าว่าลูกสาวคนที่สอง แต่งงานกับชาวนา ฉะเชิงเทรา ซึ่งลูกสาวคนนี้ไม่เคยทำนามาก่อน แล้วลูกชายคนที่สองไปทำร้านอาหารกับเมียที่ เชียงใหม่ นาน ๆ จะได้กลับมาเยี่ยมพ่อสักครั้ง ดูเหมือนลูก ๆ จะมีชีวิตสุขสบาย ถ้าไม่กอบโกยชีวิต ฟุ่มเฟือย ความรักของพ่อก็เหมือนม้าไม้อันเก่าของลูก ๆ ลูก ๆ มองไม่เห็นค่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขาพูดกับหลาน พลังคำนึงถึงวัยเด็กของลูกทั้งหก...

มาลีก็ ยามีละห์ ซาอาดีห์ มูซา รอฮีม และรอบีฮะห์...ลูกทั้งหก
ของเขาล้วนแต่เคยเล่นม้าไม้ตัวนี้มาด้วยกันทุกคน...มีความรัก
มากมายของเขายู่ที่ตรงนี้เพื่อมอบให้ลูก แต่วันนี้ดูเหมือนม้าไม้
จะเก่า ผู้โทรม ไม่แตกต่างไปจากรักของเขาที่ลูกมองไม่เห็น
ค่า

ซาอาดีห์แต่งงานไปกับคนฉะเชิงเทรา สามีของหล่อนมี
อาชีพทำนา ซา-อาดีห์กลายเป็นภรรยาชาวนาที่ขยันขันแข็ง ทั้ง
ที่แต่ก่อนนั้น หล่อนไม่เคยแม้แต่จะจับจอบขุดดินด้วยซ้ำไป ส่วน
มูลซาไปอยู่เชียงใหม่ไปทำร้านอาหารที่นั่นสองสามเดือนจึงจะมา
กรุงเทพฯสักครั้งเพื่อเยี่ยมเยียนพ่อ นานหนเมียเศรษฐีของมูซาจึง
จะตามมาเยี่ยมเขาแต่ไม่เคยค้างด้วย หล่อนเลือกค้างโรงแรมอ้าง
ว่าสะดวกกว่ากัน

ชีวิตควรจะสุขสบายตามอัธยาศัยหรือ หากว่ารู้จักที่
จะใช้เงินเท่าที่ตนเองหาได้...แต่ดูเหมือนลูกของเขาจะทุรนทุราย
กันถ้วนหน้า

(ม้าไม้ : 35-36)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นพ่อรักลูกตัวเองมาก คิดถึงลูกอยู่เสมอ แต่
ลูกไม่เห็นความรักของพ่อ เมื่อมีครอบครัวใหม่ไกล ๆ ก็เหมือนลืมพ่อแม่ไป นาน ๆ มาครั้งหนึ่ง พ่อแม่
จึงเหงาและมีความทุกข์ในใจ การนำตัวละครที่เป็นลูกที่ไม่มีความกตัญญูโดยผ่านความรู้สึกนึกคิดของ
ตัวละครผู้ที่เป็นพ่อ เพื่อปลูกฝังให้ผู้อ่านต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ทั้งที่เข้าใจความรักของพ่อแม่
และเข้าใจความต้องการของพ่อแม่จริง ๆ

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า ลูกชายของมุสต่อฟา มีความขัดแย้งกับเมียแล้วหนี
กลับมา บอกว่าจะเลิกกับเมียตัวเองไปให้ผู้หญิงคนอื่น ๆ เลี้ยง แต่มุสต่อฟาไม่เห็นด้วยการตัดสินใจ
ของลูกชาย บ่นลูกชายเสมอ ลูกชายจึงไม่มาพบหน้าพ่ออีก แต่ก็ยังติดต่อกับพี่น้อง แล้วยังส่งเงินมาให้
น้องสาวเพื่อให้เป็นค่าใช้จ่ายพ่อตัวเอง มุสต่อฟาคิดว่าเงินที่ลูกชายให้มาไม่สะอาด จึงไม่ยอมรับ ดัง
ตัวอย่างต่อไปนี้

วันเวลาผ่านไปอย่างเชื่องช้าสำหรับมุตตอฟา...มุซาเจียบ
หายไ่ม่มาหาเขาอีก แต่มุตตอฟารู้ว่าเขายังคงติดต่อกับพี่น้อง
และส่งเงินทองมาให้รอปี้อ๊ะห์เพื่อให้เป็นค่าใช้จ่ายของพ่อ แต่มุต
ตอฟาไม่เคยรับ

“เงินของมັນได้มาจากดอกเบี้ย ฎไม่แตกของมັນหรือก”
เขาพูดกับรอปี้อ๊ะห์อย่างหมางเงิน

“วู้เยาะห์...คิดมากจริง ๆ” รอปี้อ๊ะห์ละบัดเสียงอีกตาม
เคย “เยาะห์ไม่เอาฉันเอาเองนะ” ตอนท้ายหล่อนเอ่ยที่เล่นที่จริง
แต่ดาวาวที่เดียว

(ม้าไม้ : 57)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นลูกไม่ยอมฟังคำเตือนของพ่อ ไม่ค่อยมา
เยี่ยมพ่อตัวเอง แต่ก็ยังยอมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของพ่อ การนำตัวละครที่ไม่มีความกตัญญูโดยผ่าน
ความขัดแย้งของพ่อกับลูกที่ลูกไม่ยอมเชื่อฟังและไม่มาเยี่ยมพ่อ เพื่อปลุกฝังผู้อ่านว่า การให้เงินนั้น
ไม่ได้ทำให้พ่อแม่ตัวเองมีความสุขจริง ๆ คนทุกคนควรเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของพ่อแม่ ไม่ให้
พ่อแม่เป็นห่วงตัวเอง นั่นถือว่าเป็นคนที่มีความกตัญญู ปลุกฝังให้ผู้อ่านเป็นคนมีความกตัญญูต่อ
พ่อแม่

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุตตอฟาโมโหมากที่พวกลูก ๆ ไม่ยอมบอกความจริงที่
เกิดขึ้นในตัวหลานสาวให้ฟัง และไม่มีคนตักเตือนหลานว่าควรหรือไม่ควรทำสิ่งแบบนั้นด้วย เขาโทษ
ลูกและตัวเองมาก ซึ่งคิดว่าตายไปดีกว่าจะได้ไม่ต้องเห็นสิ่งชั่วร้ายแบบนี้ เขาร้องไห้จนลูกสาวคนเล็ก
ตกใจ นี่ก็ครั้งแรกที่เธอเห็นพ่อตัวเองเสียใจอย่างนี้ ความรู้สึกเศร้าตามพ่อเลย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มิงไปให้พันกุเลยอ๊ะห์...มิงช่วยกันปิดกุนัก...ใจพวกมิง
ทำด้วยอะไรกันมิงถึงไม่รู้ผิดรู้ถูก ไม่รู้กันมิงเลยวาททำลางไปนั้นมัน
เลวขนาดไหน มิงยากจนกันแคไหนถึงกับต้องให้ลูกสาวไปขายตัว
ให้เสีย...เวลาพวกมิงตักข้าวใส่ปากแต่ละค้ำนั้น มิงเคยรู้สึกกันบ้าง
ไหมว่าข้าวที่มิงกินเข้าไปมันได้มาจากลูกสาวไปนอนแบให้เขา
เอา...”

เขาจบคำพูดสุดท้ายด้วยเสียงร้องไห้โหยหวน ...เสียงร้อง
จากภายในที่บาดเจ็บของเขา เป็นเสียงของคนที่ได้พบกับความ
ผิดหวังครั้งรุนแรงสุดชีวิต...

ให้ตายไปเสียในนาที่นี้ดีกว่า ... ดีกว่าต้องมารับ
ความอภัยขชนิดนี้ นี่เองคือที่มาของสายตามีเลศนัยของนางได
หนับกับหลาน และนี่เองคือที่มาของเงินทองที่มารียะห์มีใช้จ่าย
ฟุ่มเฟือย...

(ม้าไม้ : 99)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า การปิดบังผู้ใหญ่เป็นเรื่องที่ได้เห็นเกิดขึ้นในครอบครัวเสมอ เมื่อในครอบครัวมีเรื่องไม่ดีเกิดขึ้น ไม่มีคนยอมบอกให้ผู้ใหญ่ในบ้านทราบแต่ก็ไม่ได้ไปแก้ปัญหาให้สำเร็จ การนำบทสนทนาของตัวละครที่ไม่มี ความกตัญญูและการสร้างบรรยากาศเศร้าซึมมาเพื่อปลุกฝังผู้อ่านว่าการเป็นผู้ที่มีความกตัญญูไม่ใช่ปิดบังผู้ใหญ่ แต่ควรทำสิ่งดี ๆ ไม่ให้ผู้ใหญ่เป็นห่วงลูก ๆ หลาน ๆ

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า ยามีละห์ถามพี่สาวว่าจะค้างคืนที่บ้านตัวเองไหม กลางคืนจะได้ดูแลพ่อด้วย พี่สาวบ่นว่าไม่น่ากลับมาเลย เพราะเธอรู้สึกว่พ่อไม่ได้เป็นป่วยหนัก แต่ตึกแล้ว กลับไปต่างจังหวัดก็ไม่สะดวก ซึ่งตัดสินใจว่าจะค้างคืนหนึ่งค้อยกลับไป ที่จริงแล้ว คืนนั้น ยามีละห์ก็บร้อปีอะห์นอนหน้าเตียงพ่อ น้องสาวกับสามีเรอนนอนอยู่ข้างบน ไม่ได้ลงมาดูพ่ออีก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อ้อ...” ยามีละห์พยักหน้าไม่ได้คะยั้นคะยอต่อ “คืนนี้ ค้างหรือเปล่าละ”

“ก็...” หล่อนเหลียวมองนาฬิกาบนผนัง “ถ้ากลับคงตึกนะ...เพราะนี่ก็สามทุ่มกว่าแล้ว...รู้จะมาเข้าก็ตึกสิ ไม่น่ารีบร้อนมาเลย เياهที่ไม้ได้เจ็บแสบสักหน่อย” น้ำเสียงของหล่อนบอกความซัดใจที่เร่งรีบมาดูแลพ่อเกินไป แต่ก็เอื้อมือไปจับแขนขาของพ่อว่า เป็นไข้หรือเปล่า

“นอนที่นี้ดีกว่า...” หล่อนบอก ลูกขึ้นเปิดมุ้งเดินออกมา “ไม่เห็นเياهที่เป็นอะไรเลย เนื้อตัวก็ไม่ร้อน แค่นอนเฉย ๆ ไม้อยากพูดอยากจาเท่านั้นก็ทำเป็นตลกอกตกใจไปได้...”

คืนนั้น ยามีละห์และร้อปีอะห์กางมุ้งนอนหน้าเตียงผู้เป็นพ่อ ขณะที่ซา-อาด๊ะห์ขึ้นบนกับฝั้วของหล่อน และตลอดคืนนั้นทั้งคืน ซาอาด๊ะห์ไม้ได้ลงมาดูแลพ่ออีกเลย

(ม้าไม้ : 105-106)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นพ่อแม่เป็นคนทีรักลูก ๆ มาก เป็นผู้นำในครอบครัว ลูก ๆ ควรรักพ่อแม่ตัวเองอย่างมาก คนปัจจุบันไม้ค่อยเห็นความสำคัญแก่สุขภาพของพ่อแม่ การนำบทสนทนาและการกระทำของตัวละครที่เห็นแก่ตัวไม้สนใจพ่อแม่และไม้มีความกตัญญูเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้นึกถึงบุญคุณพ่อแม่และดูแลพ่อแม่ให้อย่างดี ให้เป็นผู้ที่มีความกตัญญู

สรุปได้ว่า นวนิยายทีเลือกมานำดำเนินการสร้างบรรยากาศ ความซัดแย้ง บทสนทนา การกระทำและค่านิยมต่าง ๆ ของตัวละครทีมีความกตัญญูหรือขาดความกตัญญูเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้รักและดูแลผู้ทีรักเราให้อย่างเต็มที่ เข้าใจความต้องการของผู้ใหญ่ ซึ่ให้เห็นว่ความกตัญญูเป็นคุณธรรมทีดีทีสำคัญต่อมนุษย์และสังคม คนทุกคนควรปฏิบัติตามเป็นผู้ทีมีความกตัญญู

4.1.2 การทำความดีไม่ทำความชั่ว

การทำความดีเป็นจริยธรรมที่ดี จะช่วยให้มนุษย์มีจิตใจที่สวางาม ทำให้ชีวิตมีความสุข และไม่ทำความชั่วจะทำให้สังคมมั่นคง มีความสามัคคี ในนวนิยายที่เลือกมาสะท้อนภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำความดีไม่ทำความชั่ว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา กล่าวว่า ตอนที่ราชิตยังเป็นหนุ่ม ๆ อยู่เกือบจะเป็นมือปืนรับจ้าง เหมือนรุ่นพี่คนหนึ่ง แต่เมื่อเกิดเหตุที่รุ่นพี่คนนั้นโดนกระสุนฝ่ายตรงข้ามเสียชีวิตไปแล้วทิ้งเมียและลูกสาว เขาจึงรู้ว่าสิ่งที่เขานั่นไม่ควรทำ ซึ่งราชิตไม่ได้เกิดเรื่องใหญ่อีกโดยที่เพื่อนฉายมัยก็ช่วยอยู่เสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วันนั้นเมื่อเจ็ดปีก่อนเพื่อนผิวคล้ำเกือบจะกลายเป็นมือปืนรับจ้าง เป็นฆาตกรอาชีพอย่างที่เราพรหมลิขิตไว้ เพราะหัดที่วันนั้นแผนฆาตกรรุ่นพี่ที่เป็นมือปืนโดนกระสุนฝ่ายตรงข้ามเสียชีวิตในที่เกิดเหตุ ทิ้งเมียกับลูกสาวที่เป็นไปไว้ให้ราชิตจนเจือส่วนราชิตเองไม่ได้ยิงใครเลยสักคน เพราะถูกฉายมัยลากตัวออกมาเสียก่อน

(กาลกัญชกา : 156)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้สั่งสอนเรื่องให้ทำความดี อย่าทำความชั่วแก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่ตัวละครพบ ว่าคนเราถึงอย่างไรก็ไม่มีทางที่จะหนีกรรมที่ตัวเองก่อขึ้น เพราะเราตนสร้างความทุกข์ให้ผู้อื่น จึงได้รับความโทษ และยังทำให้คนที่รักเราไม่มีความสุข ทำให้ครอบครัวแตกแยก ดังนั้นเรื่องกาลกัญชกาจึงสามารถตักเตือนและปลูกฝังให้ผู้อ่านทำความดีไม่ทำความชั่ว

นวนิยายเรื่อง คนเล่นไฟ กล่าวว่า ชาวบอกว่า ภูใหญ เสียผู้รับเหมาก่อสร้างสิ่งฆ่าสโตรหมกคอนกรีต คนที่โดนฆ่าชื่อว่าอำนาจ เป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเหล็กเส้น ใช้ตำแหน่งงานเพื่อหาประโยชน์ตัวเอง จึงไปขโมยเหล็กเส้นมาขาย ทำแบบนี้หลาย ๆ ครั้งจึงโดนจับได้ เจ้าของรับเหมาก่อสร้างโกรธมากแล้วส่งคนอื่นไปฆ่าเขาแล้วเอาศพไว้ในคอนกรีต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘จับเสียรับเหมาก่อสร้าง สิ่งฆ่าสโตรหมกคอนกรีต’

ข่าวพาดหัวหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับพร้อมภาพของสมคิด ขอเจริญวงศ์หรือภูใหญ่ เจ้าของบริษัทสามวงค์นั่งคอตกอยู่ในสถานีตำรวจโดยมีภาพเล็กเป็นใบหน้าของอำนาจ แดงแกดเจ้าหน้าที่พัสดุประจำหน่วยงานหรือสโตรของ บริษัทสามวงค์ ประจำหน่วยงานก่อสร้างโครงการเขื่อนไฟฟ้า ซึ่งเป็นสถานที่พบศพของนายอำนาจถูกสังหารโหดแล้วถูกคนร้ายหมกศพเอาไว้ใน

คอนกรีต รายละเอียดของข่าวระบุว่า ภูใหญเป็นผู้บงการสั่งฆ่า นายอำนาจ เพราะพบว่านายอำนาจลักลอบขโมยเหล็กเส้น เหล็ก รูปพรรณ และกำแพงเข็มพีดีไปขาย

เป็นการใช้หน้าที่ในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์สมบูรณ์แบบ อำนาจได้เรียนรู้วิธีเล่นแร่แปรธาตุกับ ตัวเลข รั้วร้อยต้น ลงบันทึกว่ารับเก้าสิบห้าต้น อีกห้าต้นแอบขาย คือนคนส่งเหล็ก...

(คนเล่นไฟ : 107)

จากข่าวและเหตุการณ์ที่ยกมาแสดงให้เห็นการทำความชั่วได้ชั่ว การทำความชั่วเป็นสิ่งที่ทำลายสังคมและทำร้ายคนอื่น เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ จะทำให้ตัวเองได้รับกรรมที่ตนทำ การนำ การ กระทำและการลงโทษของตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีเพื่อปลูกฝังผู้อ่านเรื่องเวรกรรม ให้ผู้อ่านเกิดความกลัวต่อเวรกรรมที่จะตามสนองอันเนื่องจากความชั่วที่ตัวเองทำไป สั่งสอนให้ผู้อ่านทำแต่ความดีไม่ทำความชั่ว

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟาเชื่อมั่นว่าคนมุสลิมที่ดีต้องไม่กลัวความตาย แล้วถ้าอยากมีชีวิตที่ดีในชาติต่อไป ต้องพยายามทำความดี ไม่ทำความชั่ว นี่คือหลักสำคัญที่คนมุสลิมควรปฏิบัติตามเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มุสต่อฟาถอนหายใจยาว ...พลางนึกสงสัยว่าลมหายใจ
ของเขาจะหยุดเมื่อไรกันแน่...คงจะเมื่ออัลเลาะห์ทรงมีพระ
ประสงค์นั้นแล้ว...เขาบอกตัวเองอย่างไม่หวาดหวั่น มุสลิมที่ดีต้อง
ไม่หวาดหวั่นต่อความตายที่มาปรากฏอยู่เบื้องหน้า หากนั่นคือ
พระประสงค์ของอัลเลาะห์ คนมุสลิมไม่ได้มีชีวิตอยู่เพื่อโลกนี้
เท่านั้น แต่จะต้องทำความดีเพื่อจะมีชีวิตที่ดีในโลกหน้าด้วย

(ม้าไม้ : 12)

จากหลักศาสนาของอิสลามจากเห็นว่า คนมุสลิมเชื่อว่าคนตายแล้วยังมีชาติหน้าต่อ การทำความดีในชาตินี้จะทำให้ชาติต่อไปได้มีชีวิตอย่างสบาย การนำหลักศาสนาของตัวละครมาเพื่อปลูกฝังผู้อ่านว่าต้องทำความดี อย่าทำความชั่ว เพื่อชาติหน้าไม่ลำบากกว่าชาตินี้

นวนิยายที่เลือกมาได้ นำเรื่องทำอาชีพผิดกฎหมาย เรื่องการฆ่าคนโดยผ่านการบรรยายของผู้เขียน ชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าการกระทำพวกนี้จะได้ผลไม่ดี ปลูกฝังให้ผู้อ่านทำความดีไม่ทำความชั่ว แล้วอีกด้านหนึ่ง ผู้เขียนแสดงให้เห็นศาสนาอิสลามมีหลักการอย่างแน่น สั่งสอนให้ผู้อ่านมีคุณธรรม จริยธรรมในด้านการมีจิตใจดีงาม การทำความดีจะส่งผลให้ตัวเรามีความสงบสุขในการดำเนินชีวิต

4.1.3 ความซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญมากสำหรับคนเราทุกคน เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนที่เป็นญาติพี่น้องกัน หากไม่ซื่อสัตย์กัน มีแต่หลอกลวงคงจะเป็นเพื่อนพี่น้องกันไม่ได้ นวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวฤทธิ์ ได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา กล่าวว่า สามีของเจ๊กิ่งเสียชีวิตตั้งแต่ลูกชายเธอยังเล็ก ๆ อยู่ เธอจึงกลายเป็นผู้ดูแลทุกอย่างของครอบครัว ทำมาหากินเพื่อลูก ก็ติดหนี้สินเล็กน้อยจากเพื่อน แต่แม้ว่ายากลำบากแค่ไหน เธอก็พยายามนำเงินเล็กน้อยนั้นคืนให้เพื่อน ๆ ไม่เคยผิดสัญญากับใคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สามีของเธอเสียชีวิตตั้งแต่ฉายมัยอายุ 3 ขวบ หลังจาก
นั้นเธอยึดอาชีพ ขายลอตเตอรี่และกลายเป็นคนปลงตกต่อทุกสิ่ง
อันที่จริงวันนี้เธอนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เพื่อนบ้านเก่าซึ่งย้ายมา
จังหวัดเพชรบูรณ์ ถึงแม้จะยากจนขั้นแค้น เจ๊กิ่งก็ไม่เคยผิด
สัญญา

(กาลกัญชกา : 17)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า การทำตามสัญญาทำให้ผู้อื่นเชื่อใจเป็นพฤติกรรมที่สวยงาม แล้วผู้ซื่อสัตย์ยังถือว่าเป็นคนที่มีคุณธรรม การนำตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนโดยการกระทำนี้เพื่อปลูกฝังผู้อ่านว่า แม้ว่าเป็นคนยากจน แต่ก็ควรเป็นคนซื่อสัตย์ ไม่หลอกลวงเพื่อน ๆ ทำตามที่ตัวเองสัญญา อย่างนั้นผู้อื่นจะยอมรับเราเป็นเพื่อนจริง ๆ

นวนิยายเรื่อง คนเล่นไฟ กล่าวว่า ฉีระเป็นบริหารหลักฝ่ายเมืองไทยของบริษัทจารึก เขาเป็นหัวใจของบริษัท เข้าทำงานตั้งแต่รุ่นบุกเบิก และอยู่เคียงคู่บริษัทมาตลอดเวลา ผ่านช่วงเวลาที่ยร้อนและหนาว แม้ว่าบริษัทอยู่สภาพอย่างไร ฉีระก็ไม่เคยถอยไม่เคยหนี พอเจ้าของบริษัทเชื่อใจฉีระแล้ว ก็ยกทุกอย่างให้เขาทำ เจ้าของเองก็ออกไปหาลูกค้าใหญ่ในตลาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มาร์ค ลอยด์เป็นนายใหญ่สาขาประเทศไทย ไม่ค่อยนั่ง
จ่อมอยู่ในสำนักงานซีพจรลงเท้าเป็นอาจินต์ หายหน้าหายตา
บ่อยครั้งจนพนักงานจะนึกหน้าไม่ค่อยออกอยู่แล้ว คนไทยที่
ช่วยงานบริหารเป็นหลักคือฉีระ เสลาวิทย์ ซึ่งทำงานที่นี้มาตั้งแต่
รุ่นบุกเบิก ร่วมก่อร่างสร้างตัวและอยู่เคียงคู่บริษัทมาตลอด ผ่าน
ร้อนผ่านหนาวมาด้วยกันไม่ว่าจะเป็นช่วงฟองสบู่บานแบ่งเต่งโตจน
จนกระทั่งถึงวันที่ฟองแตกกระเปาะขององค์กรธุรกิจในสยามร่วง
เป็นระนาว แต่เขาก็ไม่เคยถอยไม่เคยหนี ร่วมฝ่าฟันมาด้วยกันจน

มาร์คไว้เมื่อเชื่อใจยิ่งยวด แทบจะยกบริษัทให้บริหารเบ็ดเสร็จ
ตัวเองจะได้ออกไปทำการตลาด หาลูกค้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาว
ต่างประเทศ และจะเข้าร่วมประชุมเฉพาะโครงการใหญ่ ๆ เท่านั้น
(คนเล่นไฟ : 36)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความซื่อสัตย์สุจริตในบริษัท ทำงานในบริษัทก็เหมือนมีชีวิต
ในชุมชน คนในบริษัทมีประโยชน์เดียวกัน มีความรับผิดชอบควรทำให้บริษัทดีขึ้นเรื่อย ๆ ต้องมี
ความซื่อสัตย์ต่อกัน การนำประวัติการทำงานของแต่ละคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อบริษัทแล้วได้รับ
การเชื่อใจจากเจ้านาย เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าแม้ว่าทำงานอะไรควรซื่อสัตย์ ก็ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า
ความซื่อสัตย์จะทำให้คนอื่นเชื่อใจ ซึ่งจะได้ผลที่ดี จึงสามารถปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้แก่ผู้อ่านได้
อย่างยิ่ง

นวนิยายเรื่อง คนเล่นไฟ กล่าวว่า คุณพิชาญเป็นผู้บริหารของบริษัทที่ขอเหมาโครงการ
ก่อสร้างจากบริษัทจาริก จาริกเป็นเจ้าหน้าที่ทำรายงานวิเคราะห์โครงการนี้ คุณพิชาญจึงโทรมาถาม
ข่าวโครงการก่อสร้างนั้น แต่จาริกบอกว่าตัวเองเป็นฝ่ายตรงกลาง ต้องทำงานแบบอิสระ ไม่ควรยืนอยู่
ฝ่ายไหน เพราะนี่คืองานของเขา แต่คุณพิชาญก็ยังพยายามชักชวนจาริกให้ช่วยบริษัทเขาหน่อย
สุดท้ายจาริกก็ไม่ยอมบอกข่าวสักนิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คือ...เอ้อ คุณพิชาญก็ต้องเข้าใจสถานะของผมด้วย ผม
ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนะครับ ผมจะต้องยืนตรงกลาง และทำงาน
เป็นอิสระ จะได้ไม่เกิดอคติ”

“ก็ด้วยเหตุนี้แหละครับ ผมถึงอยากให้คุณจาริกเข้าใจว่า
ในฐานะคนที่ยืนตรงกลาง ก็ควรที่จะให้เจ้าของโครงการได้งานที่ดี
ในขณะเดียวกัน ผู้รับเหมาที่อยู่ได้ มีกำไรกำไรนิดหน่อย ไม่เจ็บตัว
มาก คุณภาพกับราคาให้มันไปกันได้ คุณจาริกจะได้สบายใจยังง
ล่ะครับ รักษาน้ำมิตรไว้ได้ทั้งสองข้างเลย ผมพูดถูกมั๊ยครับ” ปาก
เจรจาเจื้อยแจ้ว แต่ใจนี้กรำคาญที่สัมผัสว่าจาริกไม่ง่ายอย่างที่คิด
แต่ก็เชื่อว่ายังมีหวัง

“ก็จริงครับ”

“เอายังงี้ดีมั๊ยครับ ถ้าไม่สะดวกคุยทางโทรศัพท์ เรานัด
เจอกันข้างนอกก็ได้ครับ เวลาที่สถานที่เอาสะดวกคุณว่า เอาที่
ไม่มีใครเห็นก็ได้ คุณจาริกจะได้สบายใจ”

“เอ้อ ต้องขอโทษจริง ๆ ครับ มันเป็นวิชาชีพของผม ถ้า
ผมไม่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ก็เท่ากับผมทรยศกับตัวเอง”

(คนเล่นไฟ : 121-122)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้สร้างตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ผ่านบทสนทนาของตัวละคร ปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนซื่อสัตย์กับคนอื่น ทำสิ่งที่ควรกระทำ พนักงานเป็นผู้ที่ทำให้บริษัทได้เจริญดีขึ้นเรื่อย ๆ เป็นเลือดสำคัญของบริษัท ถ้าพวกเขาไม่ซื่อสัตย์ตามหลักของบริษัท จะทำให้บริษัทแตกแยก การนำคำพูดและการกระทำของตัวละครเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกว่าการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง คนในสังคมไม่ควรมีความไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มีเพื่อนญาติคนชื่อว่าฮัจญ์สุไลมาน โนน่น้าวพ่อของมุสต่อฟาเอาเงินในธนาคารไปฝากทวัสต์ บอกว่าจะได้ดอกเบี้ยเยอะกว่า แต่สุดท้ายเงินจำนวนมากนั้นก็หายไปหมด ทำให้พ่อมุสต่อฟาเสียชีวิตไปทันที แล้วครอบครัวมุสต่อฟาจึงเจ็บปวดมากในเรื่องนี้ แล้วมีเงินพอที่ทำบุญทำงานศพให้พ่อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จากเรียกว่าความโง่ ความซื่อและไว้นือเชื่อใจกัน...ความเป็นญาติและเป็นมุสลิมด้วยกันที่หลงเชื่อว่าจะไม่หลอกลวงกัน แต่ฮัจญ์สุไลมานก็ทำลายความเชื่อถือนั้นสะบัดด้วยเล่ห์เพทุบาย

“เงินที่ฝากไว้ในธนาคารนะมันปันผลต่ำ...” เขาว่าเช่นนั้น... “เอาไปฝากทวัสต์ดีกว่า

เขาฉลาดที่จะเลี้ยงไปเรียกดอกเบี้ยว่าเงินปันผลแทนคำว่าดอกเบี้ยซึ่งเป็นข้อห้ามในศาสนาอิสลาม มิให้มุสลิมเรียกหาดอกเบี้ย เพราะนั่นคือการขูดเลือดเนื้อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้นก็สูญสลายไม่ได้กลับคืน

เปาะที่เมื่อกลับจากเมกกะแล้วลูก ๆ จะเปลี่ยนคำเรียกขานใหม่เป็นเยาะห์และมีคำนำหน้าชื่อเป็นฮัจญ์ยะห์ กลายเป็นฮัจญ์ยะห์มาเรียม เยาะห์ถูกรวมของสุไลมานไปถอนเงินจากธนาคารให้ฝ่ายนั้นนำไปฝากทวัสต์ให้ และเมื่อเวลาผ่านไปเงินไม่ได้คืน...ทั้งเงินปันผลจำนวนงดงามที่สุไลมานเคยพนมปากหลอกเยาะห์ไปจนถึงเงินต้นก็สูญสลายไม่ได้คืน

มุสต่อฟาจำวันที่เยาะห์ตายได้ดี...เยาะห์สิ้นลมตายโดยไม่มีการเห็นใจมีคนไปบร่ำเยาะห์นอนคว่ำหน้าอยู่ข้างบันไดหลังบ้าน และคืนนั้นที่พี่น้องพากันทุกข์หนัก ด้วยว่าไม่มีเงินก้อนติดบ้านมากพอจะใช้ทำบุญทำศพให้เยาะห์ได้

(ม้าไม้ : 21-22)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า การกระทำแบบหลอกลวงญาติเพื่อน ไม่ได้นึกถึงสายเลือดที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องขาดกัน การนำตัวละครที่หลอกลวง

ญาติพี่น้อง เพื่อปลุกฝังให้มีความซื่อสัตย์ ไม่ซื่อสัตย์นั้นเป็นสิ่งที่น่าอัปอาย ทำให้คนสองฝ่าย ทะเลาะกัน เกลียดกัน แล้วให้สังคมขาดความเชื่อถือกันด้วย

จากการวิเคราะห์ดังที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า มนุษย์เราเป็นเพื่อนร่วมโลกกับผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับคนในสังคมมาก คนเราทุกคนควรเป็นผู้ที่มีวินัยมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ควรมีความซื่อสัตย์ต่อกันเสมอ นวนิยายที่ได้เลือกมาได้แสดงความคิดของ ความซื่อสัตย์โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ปลุกฝังให้มนุษย์มีคุณธรรมในด้านการมี ความซื่อสัตย์ จะมีประโยชน์ช่วยให้สังคมมนุษย์มีระเบียบสงบบลอดภัยมากขึ้น

4.1.4 ความช่วยเหลือกัน

คนในสังคมดำเนินชีวิตอยู่ในโลกเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก โดยเฉพาะผู้ที่ เป็นญาติเพื่อนกัน ควรช่วยเหลือกัน เพราะว่าความช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนในสังคมมี ความสุขรักกัน และก็จะทำให้สังคมมั่นคง มีความสามัคคีกัน ซึ่งความช่วยเหลือนั้นถือว่าเป็นคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม มีลายละเอียดดังต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา พูดถึงคุณน้อย ผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านของเง็กเลี้ยงเช่าอยู่นั้น มาเยี่ยม เง็กเลี้ยงที่บ้าน แล้วยังบอกเธอว่าไม่ต้องเป็นห่วงค่าเช่า เขาไม่ได้มาเรียกเงิน ตักเตือนเธอว่าให้ดูแลลูก ชายและสุขภาพตัวเองให้ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คุณน้อย ค่า...เอ่อ...ค่าเช่าที่ค้างอยู่ ฉันกำลังหาเงินมา ให้” เง็กเลี้ยงตะกุกตะกัก

คุณน้อยโบกมือ พูดเสียงดังว่า “เฮ้ย! แกบ้าหรือเปล่า เรื่องนั้นนะ ไม่ต้องห่วงหรอก ไม่จ่ายก็ไม่ใช่ไร ไ้บ้านลับประรังเค แบบนี้ฉันไม่ได้หวังจะให้มันมีเงินมาให้อะไรนักหนาหรอก นี่ฉัน ไม่ได้มาทวงหนี้ซะ พอดีผ่านมาทางนี้เลยแวะมาดู เห็นนายสุข บอกว่าหมู่นี้แกเจ็บออก ๆ แอด ๆ แล้วก็บอกว่าขนมปลากริมที่ แกทำไปให้ครวที่แล้วนะ เมียฉันนะเขาชอบมาก อร่อยมาก ผาก ขอบใจแกมาด้วย”

(กาลกัญชกา : 26)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า คนที่มีน้ำใจยอมช่วยเหลือเพื่อนที่มีชีวิตยากจน เป็นคนที่มี คุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ผู้ที่เผชิญปัญหาที่ลำบากได้แก้ไขสำเร็จ คนในสังคมต้องการความ ช่วยเหลือ การนำบทสนทนาและการกระทำของตัวละครที่มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่นมาเพื่อปลุกฝังผู้อ่าน ให้เลียนแบบการกระทำของตัวละคร เพื่อเป็นคนที่มีความน้ำใจ ช่วยเหลือคนที่ต้องการความช่วยเหลือ จะทำให้ สังคมมีความสามัคคีอย่างแน่น

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา พุดถึงฉายมัยบอกแม่ว่าเขาจะเอาเงินในบัญชีออกมาหมด ครูผานิตย์ถามว่าจะเอาไปทำอะไร เขาจึงบอกว่าจะเอาไปให้ราชิตรรักษายาย ยายของราชิตรกำลังป่วยหนักนอนอยู่ในโรงพยาบาล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉายมัยก้าวออกมาจากครัว เข้ามาพุดเสียงค่อยว่า “หม่า
ม๊า พรุ่งนี้ฉันจะไปถอนเงินในบัญชีออม”

“เธอจะเอาไปทำอะไร” ครูผานิตย์ถามโพล่ง “ที่ว่าหมด
บัญชีนี้กะบาทกัน”

ฉายมัยอีกอึก “ไม่ก็บาทหรรอกครู ผมจะให้เอดำไปรักษา
ยาย ยายมันป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล”

(กาลกัญชกา : 48)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นเพื่อนที่มีความสัมพันธ์อย่างดี ยอมช่วยเพื่อนที่กำลังเผชิญปัญหาลำบาก แม้ว่าความช่วยเหลือนั้นอาจจะแก้ปัญหาสำเร็จไม่ได้ แต่ก็เป็นที่น่าใจของเพื่อน การนำบทสนทนาของตัวละครที่มีคุณธรรมด้านความช่วยเหลือเพื่อปลูกฝังผู้อ่านว่าให้เป็นคนมีน้ำใจ ควรช่วยเหลือคนอื่นโดยความสามารถที่ตัวเองมี

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา พุดถึง เพื่อนนักขายประกันของครูผานิตย์เกิดอุบัติเหตุเสียชีวิตไปโดยที่เขาไม่ได้ซื้อประกันอะไรเลย ครูผานิตย์สงสารลูกน้อยของเพื่อน จึงเข้าไปช่วยครอบครัววันที่เพิ่งเสียพ่อและสามีอย่างเต็มที่ ชาวบ้านแถวนั้นคิดว่าครูผานิตย์จะเป็นสามีใหม่ของบ้านนี้แล้ว แต่ครูผานิตย์ไม่ได้สนใจ แล้วในความคิดของเขา ภรรยาของเพื่อนเป็นคนที่น่าสงสาร ถ้ามีความสามารถควรช่วยเหลือตลอดไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำถามของครูผานิตย์อาจเป็นลางร้าย เพราะว่าไม่กี่เดือน
หลังจากนั้น เพื่อนนักขายประกัน พ่อเด็กหญิงพินยา ประสบ
อุบัติเหตุเสียชีวิตโดยไม่ได้ทำประกันอะไรไว้เลย ครูผานิตย์ใช้เวลา
ไม่นานในการเข้าไปโอบอุ้มครอบครัวที่น่าเวทนานี้ เขาใช้เงินจาก
การขายกรมธรรม์ช่วยผ่อนท้าวแฮร์สต่อ โดยที่แดง เมียหม้ายของ
เพื่อน คุ่นเคยกับเขาอยู่แล้ว จึงยอมรับความช่วยเหลือไม่
ตะขิดตะขวงใจ เวลาผ่านไปหลายเดือนครูผานิตย์เข้านอกออกใน
จนชาวบ้านแถวนั้นเข้าใจว่าเขาเป็นสามีใหม่ของแดง งานการของ
เขาเป็นหลักแหล่ง ยังหนุ่มและรูปร่างหน้าตาดี ตัวครูผานิตย์จึงไม่
มีท่าทีเคอะเขินที่ถูกเข้าใจผิดเช่นนั้น แต่ครูผานิตย์ไม่ได้มี
ความรู้สึกต่อเธอมากไปกว่าความสงสาร

(กาลกัญชกา : 52-53)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า เพื่อนที่สนิทกันมีความสัมพันธ์ดีกว่าญาติพี่น้องที่อยู่ไกลกัน เมื่อเพื่อนพบปัญหา ยังพยายามช่วยเพื่อนอย่างเต็มที่ แม้ว่าคนอื่นว่าอะไรก็ไม่ได้เปลี่ยนใจ การนำการกระทำของตัวละครที่ช่วยเหลือเพื่อนที่ลำบากเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนมีน้ำใจ ควรช่วยเหลือคนอื่นโดยความสามารถ อย่าคิดว่าเพื่อนลำบากแล้วก็ดูถูก

นวนิยาย กาลกัญชกา กล่าวว่า นางเง็กเลี้ยงกับนักสังคมเห็นสภาพญาติ ๆ ของพินยาแล้ว ไม่อยากให้ญาติ ๆ พวกนั้นเอาพินยาไปเลี้ยง จึงพยายามหาวิธีที่จะช่วยพินยา เง็กเลี้ยงอยากขอพินยามาเป็นลูกเลี้ยง แต่ฐานะเธอไม่พอจะสู้ชนะกับญาติ ๆ แม่แดงได้ แล้วนักสังคมบอกว่าเธอก็จะพยายามช่วยเง็กเลี้ยงให้เป็นแม่เลี้ยงของพินยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเง็กเลี้ยงนั่งเงยบออยู่ชั่วอึดใจ แล้วพูดแบบขวานผ่าซาก
“พวกนั้นไม่ได้รักเด็กคนนี้ แต่ฉันรัก อย่าให้พวกเขาเอาเด็กไปขาย
เลยคุณ”

นักสังคมสงเคราะห์ขยับแว่น พูดเสียงค่อยว่า “หนูเช็ก
ประวัติของญาติ ๆ คุณแดงที่เชียงใหม่แล้ว เป็นญาติห่าง ๆ ไม่มี
อาชีพเป็นหลักแหล่ง บางคนพัวพันคดียาเสพติดด้วย ถ้าคุณป้าคิด
ตัดสินใจอย่างไรก็จะตัดสินใจอนาคตของเด็กที่เดียว แต่ก็ขอให้
ไตร่ตรองให้ดีนะคะ ระบุภาระเด็กคนหนึ่งค่าใช้จ่ายไม่ใช่่น้อย ๆ
เลย”

“ถ้าฉันทำเรื่องจริง ๆ คุณจะช่วยฉันไหม” หม่าม้า
เอ่ย

“มันมีขั้นตอนหลายอย่าง โดยเฉพาะต้องไม่มีญาติฝ่าย
พ่อที่น่าเชื่อถือมาอ้างสิทธิ์ ถ้าไม่เกิดกรณีแบบนี้หนูรับปากค่ะว่า
จะช่วยคุณป้า”

“ถ้าอย่างนั้นพรุ่งนี้เอาเอกสารมาให้ลูกชายฉันเขียน”
นางเง็กเลี้ยงพูดยิ้ม ๆ หอมแก้มพินยาอย่างรักใคร่ “ฉันจะรับแม่หนู
คนนี้มาเป็นน้องสาวเขา”

(กาลกัญชกา : 67)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ญาติ ๆ ที่เห็นแก่ตัวไม่เคยนึกถึงความยากลำบากของคนอื่น โชคดีที่ว่ายังมีคนส่วนใหญ่เป็นคนดี ยอมหาทุกวิถีทางไปช่วยเหลือคนที่ควรช่วย แม้ว่าตัวเองก็ไม่ได้มีชีวิตสบายเท่าไร การนำบทสนทนาของตัวละครที่มีความช่วยเหลือต่อคนอื่นมาเพื่อสั่งสอนผู้อ่านว่าควรรู้จักความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน จะทำให้สังคมมั่นคงและดีขึ้น คนในสังคมก็มีความสามัคคีมากขึ้น ปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนมีคุณธรรม

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา กล่าวว่า แม่ฉายมัยโดนรถชนต้องการเงินไปผ่าตัด เชิงชาย เพื่อน ฉายมัยบอกว่าจะช่วยแบ่งค่ารักษาพยาบาลให้ แต่ฉายมัยรู้ว่าเพื่อนคนนี้ก็เพื่อนคนนี้นักศึกษาอยู่ เขาช่วยอะไรเองไม่ได้หรอก แล้วไม่อยากให้เพื่อนไปขอพ่อตัวเขา แต่เพื่อนบอกว่าเขาก็เห็นแม่เง็กั้งเป็นแม่ เขาเหมือนกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เชิงชายเอ่ยเมื่อเขานั่งลงว่า “อย่าห่วงเรื่องค่าใช้จ่าย กูจะ
ช่วยมึงเอง”

“เงินไม่ใช่บ่อย ๆ” ฉายมัยพูด “มึงไม่มีปัญญาหรอก”
“กูจะขอปามาให้” เพื่อนว่า “มึงยอมเปิดปากพูดกับปามึงตั้งแต่
เมื่อไร” ฉายมัยถาม

หลังจากแม่กินยาตาย เชิงชายไม่เคยเป็นฝ่ายติดต่อบิดา
ที่เชียงใหม่อีกเลย เมื่อเจอกันก็ไม่ยอมมองหน้า

เชิงชายหันมาจ้องหน้าเขา แหวดากร้าว กระซิบลีเสียงสั้น
ว่า “หม่าม๊าแม่กูเหมือนกัน”

(กาลกัญชกา : 80-81)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นเพื่อนกันมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกันมาก เพื่อนที่ดีก็คือเมื่อเพื่อนตัวเองพบปัญหา ย่อมพยายามหาวิธีช่วยเหลือกัน แม้ว่าความช่วยเหลือนั้นอาจจะละเมิดหลักการตัวเอง การนำบทสนทนาของตัวละครที่มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนมาเพื่อสั่งสอนผู้อ่านว่า ให้เป็นคนมีน้ำใจ ให้รู้จักการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา กล่าวว่า ฉายมัยอยากจะไปเอน้องสาวตัวเองที่ครูมานิตย์ก็กลับมาคนเดียว ไม่อยากให้เพื่อน ๆ ไปด้วยกันเพราะว่าอาจจะเกิดอันตราย แต่เพื่อน ๆ ทั้งสามคนที่สนิทกัน ไม่ยอมรับฟังคำพูดของเขา พวกเขาเห็นน้องสาวฉายมัยเป็นน้องสาวตัวเองเหมือนกัน แล้วก็เป็นที่น้องที่ครอบครัวกัน ซึ่งต้องไปหาน้องกลับมาด้วยกัน แม้ว่าไม่ได้กลับมาอีกก็ไม่เป็นไร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉายมัยตะคอกสั้น “พวกมึงไสหัวกลับไปให้หมด นี่มัน
เรื่องของครอบครัวกู” ประเด็นสั้นหน้า “แล้วพวกกูนี้ไม่ใช่
ครอบครัวมึงหรือไง” “หม่าม๊าจะยายหนูก็แม่กูน้องกูเหมือนกัน”
เชิงชายว่า ราจิตหันส่งปืนลูกซองสั้นให้เชิงชาย ส่วนตัวเองถือปืน
สั้นรีวอลเวอร์.38 แ่่งดาบพร้อมฝักจากฉายมัยกลับมา แล้วขีด
ดาบโบราณทั้งสองเล่มไว้กลางหลัง “ข้างในนั้นมีแต่ความชั่วร้าย”
ฉายมัยเอ่ย “พวกมึงสามคนอาจจะไม่ได้กลับออกมาอีกเลยก็ได้”
ราจิตยิ้มออกมา ใบหน้าคมสันแลดูอ่อนโยนขณะเอ่ยว่า “ถ้าอย่าง
นั้นก็ให้มันเป็นการตายที่มีคุณค่าที่สุดละกัน” ประเดิมและเชิง

ชายพยักหน้าเห็นด้วยระหว่างพนักงานเบา แล้วผู้ชายสี่คนจึงเอามือ
มาจับกันบีบแน่น ฉายมัยน้ำตาคลอผลึกเปิดประตูรถ เพื่อนตาย
ของเขาก็พร้อมใจกันก้าวออกสู่สายฝนหนาหนัก

(กาลกัญชกา : 172-173)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็น ผู้เขียนได้ปลูกฝังความช่วยเหลือโดยผ่านคำพูดและ
การกระทำของตัวละคร ก็คือผู้ที่เป็นเพื่อนจริง ๆ หรือเป็นคนที่มีความดีมีคุณธรรม ควรช่วยเหลือเพื่อนที่
ลำบากหรือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือ แล้วการที่ตัวละครซึ่งทำความช่วยเหลือกันเพราะว่า
พวกเขาเป็นเพื่อนที่สนิทและเห็นใจกัน ซึ่งแม้ว่าพบปัญหาอะไรก็ยอมต่อสู้ด้วยกัน ปลูกฝังผู้อ่านให้มี
คุณธรรมทางด้านความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำคำพูดของตัวละครหลายคนนี้มาก็ยังทำให้คนใน
สังคมเห็นความดีงามของผู้ที่มีน้ำใจ

นวนิยายเรื่อง มรสุม กล่าวว่า เพราะว่ามีตัวเธอเองมีความเจ็บป่วยหนักที่นอนอยู่ใน
โรงพยาบาล พิไลลักษณ์จึงโทรบอกครูใหญ่ว่าจะลางานช่วงหนึ่ง ครูใหญ่สอบถามอาการป่วยของ
สามีเธอ และบอกว่าจะหาครูคนอื่นมาช่วยสอนตอบแทน ให้เธอไม่ต้องเป็นห่วงการสอนมาก ควรดูแล
สามีให้ดี ๆ เธอรู้สึกอบอุ่นใจมากที่ครูใหญ่เข้าใจเธอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต่อมาพิไลลักษณ์โทรศัพท์ไปหาพ่อ บอกให้แกทราบถึง
อาการป่วยของลูกเขย แถมยังย้ำเตือนอีกว่าช่วยดูแลบ้านช่อง
ตัวเองไปพลาง ๆ ก่อน เธอไม่รู้ว่าจะได้กลับบ้านวันไหน จากนั้น
กำชับพ่อให้ช่วยดูแลลูกชายกับลูกสาวของเธอด้วย พ่อถามว่าจะ
อนุญาตให้หลาน ๆ ไปเยี่ยมเมธีได้หรือไม่ เธอบอกว่าในระยะนี้ยังไม่
จำเป็นต้องมาเยี่ยม เธอไม่อยากให้เด็ก ๆ มาอยู่ยาม อีก
ประการหนึ่งโรงพยาบาลเป็นแหล่งรวมเชื้อโรค ไม่เหมาะกับ
เด็ก ๆ แน่นอน

(มรสุม : 28)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความช่วยเหลือของคนในสังคม คนทุกคนเป็น
สมาชิกหนึ่งของสังคม มีความสัมพันธ์อย่างมาก โดยเฉพาะคนที่อยู่ในสภาพการงานด้วยกัน
ควรช่วยเหลือกันเพื่อความดีงามของงาน การนำการกระทำของตัวละครที่ช่วยเหลือเพื่อน
เพื่อปลูกฝังผู้อ่านให้เกิดความประทับใจในการกระทำที่ช่วยเหลือคนอื่น สั่งสอนผู้อ่านว่า
ความช่วยเหลือเป็นศีลธรรมที่ดี ทำให้ผู้อื่นอบอุ่นในใจ แล้วเห็นความสำคัญแก่คุณธรรม
ด้านความช่วยเหลือกันมากขึ้น

นวนิยายเรื่อง มรสุม กล่าวว่า ลากเป็นหญิงสาวเพื่อนบ้านของพิไลลักษณ์ มาช่วยเฝ้า
สามีกับ พิไลลักษณ์ เมื่อพิไลลักษณ์นอนมานาน ซึ่งมีคืนหนึ่งหลับได้รวดเร็ว ลากจึงไม่ได้

เรียกเธอขึ้นมาเฝ้าผู้ป่วยต่อ พิไลลักษณ์รู้สึกว่าคุณมีความน้ำใจของญาติสาวคนหนึ่งที่ช่วยเหลือเธอตลอดเวลาตั้งแต่วันที่เธอพาสามีตัวเองมารักษาในโรงพยาบาล ตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

ด้วยความอ่อนเพลียผสมกับการอดนอนมาแล้ว
พิไลลักษณ์จึงหลับผล็อยไปอย่างรวดเร็ว เธอตื่นขึ้นมาอีกราว ๆ ๓
หนึ่ง และพบว่าลาภยังนั่งอ่านหนังสือนิตยสารอยู่ในความมืดสลัว
เธอต่อว่าญาติสาวว่าทำไมไม่ปลุกเธอขึ้นมาเปลี่ยนเวร ลาภยิ้ม
พลางพูด เห็นโลหลับอยู่ อีกอย่างพี่ลาภไม่่วง ก็เลยไม่อยากปลุก
พิไลลักษณ์รู้สึกซาบซึ้งในความมีน้ำใจของหล่อน เธอจึงบอกให้
ญาติสาวนอนได้เลย เธอจะเฝ้าสามีจนถึงเวลารุ่งเช้าเอง ลาภไม่
อยากขัดใจแม้ว่ายังไม่รู้สึกง่วง หล่อนจึงล้มตัวลงนอนบนโซฟาโดย
ดี

(มรสุม : 31)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความช่วยเหลือกันของคนในชุมชน ผู้ที่เป็นญาติเพื่อนกัน
เมื่อมีฝ่ายหนึ่งพบปัญหาลำบาก อีกฝ่ายหนึ่งควรมีน้ำใจต่อกัน จะทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน
สนิทมากขึ้น ทำให้ชุมชนได้เจริญอย่างดี การนำการกระทำของตัวละครที่มีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อน ๆ
เพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เกิดความคิดในด้านความช่วยเหลือกัน ทำให้ผู้อ่านเกิดความอบอุ่นจาก
ความช่วยเหลือของตัวละครและเลียนแบบความดีของตัวละคร

นวนิยายเรื่อง มรสุม กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนที่โรงเรียนของพิไลลักษณ์กับเมธิดาเยี่ยมเมธิดาที่
โรงพยาบาล ถ้ามอาการป่วยของเมธิดา พอมเมธิดาขึ้นมาจึงคุยกับเขาว่าเด็ก ๆ ที่เขาสอนก็ให้กำลังใจและ
อวยพรให้เขาหายป่วยในเร็ววัน แล้วบอกว่าพวกครูในโรงเรียนจะช่วยดูแลเด็ก ๆ ให้ ไม่ต้องเป็นห่วง
เมธิดาก็ขอบคุณพวกเพื่อน ๆ ตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

เพื่อนชายคนหนึ่งเอ่ยทักทาย เมธิดากล่าวทักทายตอบแผ่ว
เบา เขาเหยียดยิ้มตรงริมฝีปาก เพื่อน ๆ ต่างหยอกล้อให้กำลังใจ
และอวยพรให้เขาหายป่วยในเร็ววัน เพื่อจะได้กลับไปสอนหนังสือ
ที่โรงเรียน เด็กนักเรียนรออาจารย์ใหญ่อยู่ แต่ขณะที่นอนรักษาตัว
อยู่นี้ก็อย่าได้วิตกกังวลใจไปเลย เพื่อน ๆ จะช่วยกันดูแลโรงเรียน
ให้เอง

เมื่อได้ยินคำพูดปรารถนาดีจากเพื่อน ๆ เช่นนั้นแล้ว เมธิดา
ดีใจและปลื้มใจ เขากล่าวคำขอบคุณเพื่อน ๆ และหัวเราะ
เบา ๆ

(มรสุม : 39)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความช่วยเหลือของเพื่อน ๆ ในโรงเรียนที่มีต่อเพื่อนครูที่ไม่สบาย การทำงานด้วยกันทำให้ความสัมพันธ์ของคนสนิทกันขึ้น เพื่อน ๆ ยังเป็นผู้ที่มีน้ำใจ การนำคำพูดและการกระทำของตัวละครต่าง ๆ ที่มีน้ำใจ เพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนที่ยอมช่วยเหลือคนอื่น ให้เห็นความอบอุ่นของคนในสังคม ชักชวนผู้อ่านเมื่อพบผู้อ่านเมื่อพบผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือควรร่วมมือช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตามความสามารถตัวเอง

นวนิยายเรื่อง มรสุม กล่าวว่า ครอบครัวของครูตุ้ยกับครอบครัวของพิไลลักษณ์สนิทกันมาก ครั้งนี้ที่เมธีต้องนอนโรงพยาบาล และพิไลลักษณ์ก็ต้องลาไปเฝ้าสามีตัวเอง จึงฝากลูกสองคนไปอยู่กับครอบครัวครูตุ้ยในช่วงเวลาเรียน พอวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ก็กลับไปอยู่ที่บ้าน ครูตุ้ยกับครูนุ้ยเป็นคนที่มีจิตใจดีงาม ช่วยครอบครัวพิไลลักษณ์ตลอดเวลาโดยที่ไม่เคยบ่นอะไร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ครั้นเมธีป่วยต้องนอนในโรงพยาบาล พิไลลักษณ์ก็ไม่สามารถเดินทางไปสอนหนังสือได้ในช่วงนี้ เธอจึงตัดสินใจฝากลูกทั้งสองให้เพื่อนสนิทช่วยเลี้ยงดูแทนไปพลาง ๆ ก่อน ครูตุ้ยกับครูนุ้ยเป็นคนจิตใจดีงาม ในช่วงเวลาวิกฤตเช่นนี้พวกเขายินดีเลี้ยงดูลูก ๆ ของเพื่อน และในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์พวกเขาจะนำเด็ก ๆ ไปส่งคืนที่บ้านของพิไลลักษณ์ซึ่งห่างกันราวสี่สิบกิโลเมตรเพื่อไปอยู่กับตา ทั้งหมดจะเป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงวันสอบกลางเทอมเสร็จโน้นแหละ

(มรสุม : 46)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความช่วยเหลือของครอบครัวที่สนิทกัน เพื่อนที่ดีเป็นเพื่อนที่ยอมช่วยเหลือกันเมื่อเพื่อนตัวเองเผชิญปัญหาที่ยากลำบาก ให้ความอบอุ่นแก่เพื่อนเสมอความช่วยเหลือนี้เป็นคุณธรรมที่ดีงาม เป็นศีลธรรมที่ถูกต้อง สังคมควรสนับสนุน การนำการกระทำของตัวละครที่มีน้ำใจเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้รู้จักความช่วยเหลือต่อกัน ช่วยเหลือคนอื่นก็จะทำให้จิตใจคนสุขสบาย

นวนิยายเรื่อง มรสุม กล่าวว่า หัวหน้าของจำรูญถามถึงอาการป่วยของพี่ชายเขา เขาจึงเล่าให้หัวหน้าฟังว่าพี่ชายเขายังไม่หายดี แต่ค่าใช้จ่ายโรงพยาบาลเอกชนแพงเกินไปสำหรับครอบครัวพี่ชาย เขาจึงพยายามหาโรงพยาบาลรัฐที่มีเตียงว่างให้พี่ชายเข้าไปรักษา แต่ยังไม่เจอ หัวหน้ารู้แล้วบอกว่าจะช่วยจำรูญเพราะว่าพี่ชายของหัวหน้ามีตำแหน่งใหญ่ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง มีหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลตีผู้ป่วย จำรูญขอบคุณหัวหน้ามากที่ แล้วในวันรุ่งขึ้น หัวหน้าเขาบอกเขาว่าให้ไปหาพี่ชายหัวหน้า เขาจะรับปากว่าจะช่วยอย่างเต็มที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวหน้าแผนกเมื่อได้ฟังความเดือดร้อนของลูกน้องคนสนิทก็ไม่ได้นั่งนอนใจ เธอบอกกับจำรูญว่าพี่ชายคนโตของเธอมี

ตำแหน่งใหญ่โตในโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง และมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเด็กผู้ป่วย เธอบอกอีกว่าเธอจะช่วยเหลือจำรูญโดยจะติดต่อยังพี่ชายของเธอ เพื่อให้เขาช่วยหาเตียงให้กับเมธิ หากเตียงว่างวันใดจำรูญจะได้ย้ายพี่ชายเข้าไปรักษาตัวได้ทันที จำรูญยกมือไหว้หัวหน้าด้วยความซาบซึ้งใจ วาดหวังว่าอีกไม่นานเขาคงจะได้รับข่าวดี

(มรสุม : 106)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความช่วยเหลือที่หัวหน้ามีต่อลูกน้อง สภาพสังคมที่ผู้ที่ไม่ใช้อำนาจไม่มีฐานะ ถ้าทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกินความสามารถตัวเองจะยากกว่าผู้ที่มีอำนาจหรือมีญาติที่มีอำนาจ จึงทำให้ผู้อ่อนแอพบปัญหาแล้วแก้ไขไม่ได้ การนำการกระทำที่ช่วยเหลือคนอื่นของตัวละครเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนช่วยเหลือคนอื่นเสมอ ปลุกฝังผู้อ่านให้เห็นความดีงามของคนในสังคม

นวนิยายเรื่อง มรสุม กล่าวว่า พิไลลักษณ์บอกพิกุลว่าไม่ต้องมาโรงพยาบาลทุกวัน แต่พิกุลว่าตัวเองเห็นพี่ชายจำรูญเหมือนพี่ชายตัวเอง เธอรักและผูกพันกับเมธิไม่น้อยเหมือนกัน เธอยินดีช่วยเหลือพี่สะใภ้อย่างเต็มที่ ยอมแบ่งความเศร้าสลดของพี่สะใภ้บ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เธอเคยบอกกับพิกุลว่าไม่จำเป็นต้องมาดูแลเมธิทุกวัน แต่พิกุลไม่รู้สิเช่นนั้น เธอยินดีจะมาช่วยดูแลเมธิอย่างเต็มที่ เธอว่าไม่ใช่เรื่องหนักหนาสาหัสแต่อย่างใด และเธอก็ยังพูดลอบใจพิไลลักษณ์ว่าแม้เมธิจะไม่ใช่พี่ชายแท้ ๆ ของเธอ แต่เป็นพี่ชายของสามีของเธอ เธอรักและผูกพันกับเมธิไม่น้อยเหมือนกัน ดังนั้นในโมงยามแห่งความทุกข์ระทม จะไม่ให้เธอยื่นมือมาช่วยเหลือหรือแบ่งเบาความโศกเศร้าจากพิไลลักษณ์เลย อย่างนั้นยุติธรรมหรือ

(มรสุม : 113)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความช่วยเหลือกันระหว่างญาติพี่น้องกันที่มีอยู่ ผู้ที่มีน้ำใจยอมช่วยเหลือญาติพี่น้องที่ยากลำบาก เป็นคุณธรรมที่ดี การนำบทสนทนาของตัวละครผู้เป็นญาติที่มีน้ำใจเพื่อปลุกฝังผู้อ่านให้เป็นคนดี เป็นคนช่วยเหลือคนอื่น เห็นใจคนอื่นเสมอ ชีวิตจะได้มีความสุขเกิดความอบอุ่น ทำให้ความสัมพันธ์ของญาติพี่น้องกันได้ดีมากขึ้น

จากข้างบนดังกล่าว สรุปได้ว่า สังคมปัจจุบันมีคนส่วนหนึ่งขาดคุณธรรมและจริยธรรม เช่น ความกตัญญู การทำความดีไม่ทำความชั่ว ความช่วยเหลือ และความซื่อสัตย์อย่างมาก แต่ก็อย่างมีคนส่วนมากที่มีคุณธรรมจริยธรรมทำให้สังคมมั่นคง ให้คนในสังคมอบอุ่น จากการกระทำ คำพูดของตัวละครต่าง ๆ ที่ยกมาชี้ให้เห็นคุณธรรมที่ดีงาม ปลุกฝังผู้อ่านให้เอาคุณธรรมและจริยธรรมติดตัวไว้ คนทุกคนในสังคมควรปฏิบัติตามที่คุณธรรมและจริยธรรมกำหนดไว้ แล้วร่วมมือทำให้สังคมอยู่ในสภาพที่ดีและมั่นคง

4.2 กระตุ้นให้เห็นความเท่าเทียมกันของเพศชายและเพศหญิง

เพศชายกับเพศหญิงเป็นมนุษย์เหมือนกัน สังคมปัจจุบัน เพศชายกับเพศหญิงมีความสามารถเท่าเทียมกัน มีสิทธิเดียวกัน จึงควรให้ความเท่าเทียมกันแก่เพศชายเพศหญิง ไม่ควรดูถูกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟามีลูกชายคนหนึ่งติดยามาตั้งนาน ซึ่งทำให้เขาเสียใจและสงสารลูกชายตัวเอง แล้วสร้างบ้านห่างจากพี่ ๆ ให้อยู่ เขาบ่นลูกชายบ่อย ๆ แต่ก็ไม่เคยทิ้งลูกชายคนนี้ไป ลูกสาวจึงบ่นบ่อย ๆ ว่าพ่อชอบลูกชายมากกว่าลูกหญิง มุสต่อฟาก็ยอมรับว่าคำพูดของลูกสาวนั้นถูกต้อง เพราะว่าในความคิดของเขา ลูกชายเป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้ที่สืบนามสกุลของเขา จะทำให้เขามีบุญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฮาชันหันมามองหน้าเขาอย่างเกรงใจ แต่มุสต่อฟาไม่ได้พูดอะไรอีก...เขารู้ว่ารอบปีอะห์กล่าวหาว่าเขาลำเอียง รักลูกชายมากกว่าลูกสาว

เยาะห์ล่ำเอียงรักแต่ลูกชาย...ไอฮิมติดยา เยาะห์ไม่คิดว่ากลับคอยดูแลมันที่เวลานิละห์แต่งงานกับบังเสริฐ เยาะห์โกรธไม่ยอมพูดด้วย...

รอบปีอะห์เคยต่อว่าเขาเช่นนี้และเขาก็จะตอบกลับมาว่า

“ใช้สิ อย่างน้อยตอนกูตายมันก็ละหมาดให้กู อ่านกรออ่านให้กูได้บุญมากกว่าลูกสาวละวะ”

(ม้าไม้ : 33)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าคนมุสลิมเห็นผู้ชายสำคัญกว่าผู้หญิง ผู้ชายมีฐานะมากกว่าผู้หญิงในศาสนา เมื่อผู้ใหญ่เสียชีวิตแล้ว ลูกชายจะเป็นผู้นำจัดการทุกอย่างในครอบครัว พวกเขาเชื่อว่าอย่างนั้นจะทำให้ผู้ใหญ่เสียชีวิตมีบุญในโลกหน้า ซึ่งทำให้ครอบครัวมุสลิมชอบผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ให้เกิดปัญหาในพ่อกับลูกที่พ่อให้ความรักไม่เท่าเทียมกัน การนำบทสนทนาของตัวละครที่เถียงกันเพื่อกระตุ้นผู้อ่านว่าให้เห็นความเท่าเทียมกันของเพศชายและเพศหญิง ไม่อย่างนั้นจะทำให้ครอบครัวขาดความมั่นคง

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า เมื่อก่อน มุสต่อฟาเห็นผู้ชายสำคัญกว่าแก่กว่าผู้หญิง แต่เวลาที่ผ่านมามีทำให้เขาเห็นว่าลูกชายหรือหลานชายไม่มีสักคนมีความสามารถที่ดีหรือเรียนหนังสือได้ดี วัน ๆ รู้แต่เงินทองและความสุขสบาย ไม่ทำงานดี ๆ มีนิสัยขี้เกียจ แล้วลูกสาวกับหลานสาวทุกคนหากไม่เรียนหนังสือก็ขยันทำงานเป็นเรื่องเป็นราว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เสียดาย...ถ้าญาติเป็นหลานชายก็จะดี เป็นหลานสาว
ต่อให้เก่งศาสนาแค่ไหน เรียนกลับมาก็ไม่เห็นประโยชน์อันใด อย่าง

มากก็สอนหนังสือไปตามเรื่องไม่มีทางเป็นอิหม่ามหรือผู้นำศาสนา
ได้

หลานชายแต่ละคนไม่ได้เรื่อง...มุสต่อฟาไม่รู้เหมือนกันว่า
เหตุใด ลูก ๆ เขาก็มีลูกชายถึงได้มีลูกชายด้วยปัญญาไม่กี่ซี่ก็เกียด
เรียนหนังสือ วัน ๆ เอาแต่ชิงมอเตอร์ไซค์ หรือไม่ก็รวมกันเตะ
ฟุตบอลแล้วก็พาลตีกัน เรื่องดี ๆ ไม่ค่อยคิดทำ ขณะที่หลานสาว
ของแต่ละบ้านถ้าหากไม่เรียนหนังสือก็ทำงานทำการเป็นเรื่องเป็น
ราวทุกคน

(ม้าไม้ : 44)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงก็มีความสามารถ และมีความสำคัญต่อสังคม
กระตุ้นให้ผู้อ่านรู้ว่าไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือว่าผู้หญิงทั้งก็มีสิทธิ์และความสามารถในการดำเนินชีวิตโดย
ได้รับความยุติธรรมจากสังคม ไม่ควรดูถูกเพศหญิง การนำความรู้สึกรักนึกคิดของตัวละครที่มีความคิด
เปลี่ยนแปลงในด้านความสามารถของเพศชายเพศหญิง เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านว่าผู้หญิงก็มี
ความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย ควรเห็นความสำคัญแก่ผู้หญิง

สรุปได้ว่า เพศหญิงกับเพศชายเป็นมนุษย์ในสังคมเหมือนกัน สิ่งที่เพศชายทำได้ เพศหญิงก็
ทำได้สำเร็จ อาจจะมีเก่งกว่าเพศชายก็มี ในสังคมปัจจุบัน ควรให้ความเท่าเทียมกันแก่เพศชายและ
เพศหญิง เพราะว่าฝ่ายสองฝ่ายนี้ทำให้สังคมดีขึ้นเรื่อย ๆ ขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ไม่ได้ ซึ่งกระตุ้นให้เห็น
คุณค่าเท่าเทียมของสองฝ่าย

4.3 กระตุ้นให้มนุษย์นึกถึงภัยจากการเจริญเติบโตทางวัตถุ

คนในสังคมนั้นมีความคิดและความเชื่อที่ตรงข้ามกับวัตถุนิยมโดยสิ้นเชิงและยังต่อต้าน
การเจริญเติบโตทางวัตถุเป็นอย่างมาก มีหลายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 สั่งสอนให้อย่าใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวมาลีกีมาโน้มน้าวพ่อว่าให้นานาของบ้านตัวเองไปขายตั้งเพื่อมี
ตั้งมาซื้อรถใหม่และมีชีวิตร่ำรวย เขาเปรียบกับคนที่รวยในชุมชน อยากจะมีชีวิตเหมือนพวกเขาบ้าง
แต่พ่อเห็นว่าไม่จำเป็นที่เอานาไปขาย เพราะพวกนั้นคือมรดกที่สืบทอดมาจากพ่อแม่ปู่ย่าตายาย แล้ว
ชีวิตพวกลูก ๆ ก็ไม่ได้ยากจนมาก ก็มีเงินพอใช้อยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เเยะห์ ... ไม่ใช่ว่าฉันอยากจะขายที่ทรอกนะ แต่ความ
จำเป็นมันมี เเยะห์คิดดูซิว่าลูกบ้านอื่นเขามีหน้ามีตามีรถเก๋งขับ
กันเป็นแถว แต่บ้านเรายังหากินก็ออก แกกักกันอยู่เลย เเยะห์ไม่
อายเค้าไรเง”

มาลิกีขอความเห็นใจ

“ทำไมต้องอายด้วยล่ะ อย่างน้อยมีเงินกินเงินใช้กัน
โดยไม่ต้องขายสมบัติเก่า พวกนั้นให้มันหุบไปเหอะ พอเงินหมด
มันก็ขายนาต่ออีกแปลง ขายไป เรื่อย ๆ สุดท้ายไม่มีกระทั่งบ้าน
จะคุ้มหัว ”

มาลิกีถอนใจยาว เขามาหาเยาะห์เพื่อหว่านล้อมเรื่องนี้...
มีคนมาให้ราคาที่ดินสูงจนทำให้เขานึกเสียดายที่เยาะห์จะเก็บที่
แปลงนั้นไว้... มันเป็นผืนนาธรรมดาไม่ได้ดีดถนน ไม่ได้ทำอะไรเอนา
ใด ๆ ด้วยซ้ำ เพราะลูก ๆ ที่เติบโตมาในเมืองใหญ่ไม่มีใครคิด
กลับไปทำนาอีกแล้ว มันจึงกลายเป็นที่รกร้างปล่อยให้ต้นรูกาษา
ขึ้นเป็นดงครืดไปหมด

(ม้าไม้ : 29)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า เพื่อใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย มนุษย์ยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างไปหา
เงินทอง แล้วความต้องการของเงินไม่มีวันหยุด อยากจะหาเงินง่าย ๆ เช่น ขายที่ดิน ไม่ได้นึกถึงคนอื่น
บ้าง โดยเฉพาะอาจจะทำสิ่งใดที่ทำลายสังคมได้ การนำบทสนทนาของตัวละครที่มีความคิดเห็นใน
ชีวิตฟุ่มเฟือยที่ไม่ตรงกันมาให้อ่านเห็น ซึ่งเป็นสิ่งสอนผู้อ่านว่าอย่าใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย ชีวิตฟุ่มเฟือยทำ
ให้คนเดือดร้อนตลอดเวลา ควรใช้ชีวิตแบบพอเพียง รู้จักประหยัด

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ พุดถึง เมียของมุสต่อฟา ตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ ชอบใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือย
ขายนาขายที่ดินจนหมดเพื่อซื้อเสื้อผ้าทองหยอง จัดงานแต่งงานใหญ่โตให้ลูก ๆ แต่ละคน แม้ว่า
มุสต่อฟาโน้มน้าวไม่ให้ทำ เธอก็ไม่ยอมเชื่อฟัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอนที่นางยังมีชีวิตอยู่ เขากับนางมักมีปากเสียงกันด้วย
เรื่องประจำนั้นคือนางชอบซื้อข้าวของสวยงามฟุ่มเฟือย หลังจาก
เยาะห์ของนางขายที่นาไปแล้วลูก ๆ ทุกคนได้ปลูกบ้านคนละหลัง
และแบ่งที่ดินให้อยู่กันไปตลอดแนวคลอง เยาะห์เขาให้เงินมา
ปลูกบ้านในที่ดินที่พ่อตายยกให้ ซารีพะห์จึงมีเงินเก็บส่วนที่ไม่ได้
ปลูกบ้านไว้กับตัว นางฟุ่มเฟือยอยู่ได้แค่พักเดียวเงินที่เยาะห์แบ่ง
มาให้มีอันหมดไป ซารีพะห์ก็คิดจะขายนาที่ได้มรดกมา

มีโยที่เขาจะห้ามปรามนางก็ไม่ยอมฟัง...นางยืนยันจะขาย
ที่ที่เป็นของตนเองและสุดท้ายนางก็ขายได้ กว่าที่นางจะตาย ซา
รีพะห์กับอับดุลเลาะห์พี่ชายของนางร่วมมือกันขายที่ดินหมด
เหลือแค่บ้านกับที่สองไร่เท่านั้น เงินทองที่ได้มาละลายกลายเป็น

เสื้อผ้าทองหยอง กลายเป็นการจัดงานแต่งงานใหญ่โตให้ลูก ๆ แต่
 ละคนและกลายเป็นการเดินทางไปทำฮัจญ์ทุกปีของนาง
 (ม้าไม้ : 30)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็น คนที่กอบโกยเงินทองและชีวิตฟุ่มเฟือยอย่างไม่มีจบ เงิน
 ละลายเป็นของไม่มีประโยชน์หมด ไม่นึกถึงชีวิตภายหลัง ยอมให้เงินทองควบคุมชีวิตตัวเองมากเกินไป
 การนำการกระทำของตัวละครที่มีลักษณะฟุ่มเฟือยมาให้อ่านเห็น ให้เกิดความคิดว่าชีวิตฟุ่มเฟือย
 ไม่ได้มีประโยชน์อะไร ยังเป็นชีวิตที่ให้เราเสียหายสิ่งบางอย่างที่สำคัญ

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า สุรอยุธยาได้คบกับทัพไทย ผู้ที่เป็นคนรวย ทัพไทยจ่ายค่าเรียน
 และซื้อของแพง ๆ ต่าง ๆ ให้เธอ แต่โดยเปรียบกับพี่สาวเธอที่มีเสียซื้อรถให้ สุรอยุธยาก็อยากจะหาวิธี
 เพื่อได้รถใหม่ ๆ แพง ๆ จากทัพไทยเหมือนกัน แต่ไม่เคยนึกถึงว่าตัวเองยังเป็นนักเรียนอยู่ ควรสนใจ
 เรื่องการเรียนและการบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แต่ก็ยังมีปัญหาจนได้เมื่อเจอมาริยะห์และการอวดเรื่อง
 รถคันนั้น

หล่อนจะทำอย่างไรถึงจะขอรถจากทัพไทยได้สักคัน...เอา
 ให้แพงกว่ารถที่เสียแล้วซื้อให้มาริยะห์ด้วย รถของมาริยะห์แค่ปีค
 อัฟ แต่รถของหล่อนจะต้องเป็นรถเก๋งปราดเปรี้ยวให้สมกับที่
 หล่อนจะเป็นผู้ใช้นั้น

สุรอยุธยาไม่ได้สนใจด้วยซ้ำว่า วันนี้ที่โรงเรียนหล่อนได้
 เรียนวิชาใด และมีการบ้านมาให้ทำต่อที่บ้านหรือไม่...

หล่อนได้แต่คิดถึงเรื่องรถ และวิธีที่จะได้รถเก๋งสักคันมา
 ขับให้โก้วอดใครต่อใคร

(ม้าไม้ : 73)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า เงินทองควบคุมชีวิตมากเกินไป จะทำให้คนไม่รู้จัก
 พอเพียง แล้วเรียกร้องชีวิตฟุ่มเฟือยในวิธีอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจจะทำให้สังคมขาดความมั่นคงได้ แล้ว
 ความเป็นนักเรียน ควรเห็นความสำคัญแก่การเรียนของตัวเอง ไม่ใช่คิดแต่ขอเงินและขอของแพงจาก
 คนอื่น และเปรียบชีวิตกับผู้อื่นเสมอ การนำความคิดในใจของตัวละครที่อยากจะได้ของแพงเพื่อ
 สั่งสอนไม่ให้ใช้ชีวิตแบบฟุ่มเฟือย ไม่ควรเปรียบกับผู้อื่น ไม่อย่างนั้นจิตใจจะไม่มีความสุข ทำแต่เรื่อง
 ไม่เหมาะสมกับสังคม

4.3.2 กระตุ้นให้รักและหวงแหนธรรมชาติ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญของสังคม คนในสังคมต้องการสิ่งแวดล้อมที่ดี ๆ เพื่อ
 ปกป้องชีวิตของตนเอง การทำร้ายสิ่งแวดล้อมจะทำให้ธรรมชาติเกิดความเสียหาย มีลายละเอียด
 ดังต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง คนเล่นไฟ กล่าวว่า สมเจตน์ถามลูกน้องว่ายังมีปัญหาใดที่ทำให้โครงการก่อสร้างเริ่มสร้างไม่ได้ พอรู้แล้วเป็นเรื่องขออนุญาตก่อสร้างกับรายงานสิ่งแวดล้อม เขาจึงไม่เข้าใจ เพราะบริษัทมีคนอยู่ข้างใน ไม่ควรคุยยาก แล้วเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผ่านมาง่ายเสมอ ไม่ควรเสียเวลานานแบบนี้ ทำให้การก่อสร้างเริ่มช้าไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เรื่องขออนุญาตก่อสร้างกับรายงานสิ่งแวดล้อมครับ”

“เรื่องแรกทำไมยังมีปัญหาละ จากการประชุมครั้งที่แล้ว เห็นคุณวินัยแจ้งว่าได้ประสานงานกับคนของเราที่อยู่ข้างในแล้ว ยืนยันว่าใช้เวลาไม่นาน คุณแสงชัยก็ต้องไปไล่บี้ผู้ออกแบบให้เร่งมือหน่อย แบบเสร็จก็ส่งให้คุณวินัยไปยื่น เดินเรื่องข้างในอีกนิดเดียวก็จบ มันจะไปล่าช้าตรงไหนได้” สมเจตน์ไล่เรียงให้เห็นภาพ กลุ่มบริษัทใหญ่ขนาดนี้ ไม่เคยคิดว่าเรื่องซีปะตัวแค่นี้จะเป็นปัญหาทำให้เกิดความล่าช้า แสงชัยเป็นมือปืนรับจ้างคนใหม่ที่เพิ่งจะเข้ามารับเป็นผู้จัดการโครงการร่วมกับทีมบริหารของโครงการ เกตเวย์ เก่งในงาน แต่รับออกระบบไม่ชำนาญ

(คนเล่นไฟ : 58-59)

จากตัวอย่างเกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้างกับรายงานสิ่งแวดล้อมที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานก่อสร้างต้องให้ความสำคัญแก่สิ่งแวดล้อม สังคมปัจจุบันเริ่มมีการก่อสร้างมากขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่งานก่อสร้างจะทำให้ธุรกิจเจริญขึ้น แต่ก็อาจมีความเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อม จึงควรดูแลสิ่งแวดล้อมให้ดี การนำบทสนทนาของตัวละครผู้ที่เป็นหัวหน้าโครงการก่อสร้างไม่เห็นความสำคัญแก่สิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดว่าควรรักและหวงแหนสิ่งแวดล้อม ให้มนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ พุดถึงสายน้ำในคลองชุมชนมุสลิมเปลี่ยนเป็นสีดำคล้ำ มีกลิ่นเหม็น ทุกคนบ่นกันว่าสาเหตุนั้นคือโรงงานที่ตั้งในชุมชน แต่ไม่มีคนกล้าไปร้องเรียน เนื่องจากความกลัวอิทธิพล พวกเขาคิดว่าสู้กับโรงงานไม่ไหว กลัวกระทบต่อตนเอง เพราะโรงงานนั้นเช่าห้องหลายร้อยห้องของผู้นำชุมชน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มุสตอฟาไม่รู้เหมือนกันว่าอะไรที่หายไปจากชีวิตประจำวันของเขา...อะไรที่เคยมีอยู่และค่อย ๆ ถูกหลงลืมละเลยไป เหมือนเช่นสายน้ำในคลองนี้...เมื่อสองวันก่อนมันเปลี่ยนเป็นสีดำคล้ำ ส่งกลิ่นเหม็น เพราะโรงงานย้อมผ้ายีนในละแวกนี้ปล่อยน้ำเสียลงมาในคลอง โดยไม่ผ่านการบำบัดเสียก่อน

ทุกคนบ่นกันถ้วนหน้าแต่ก็แค่บ่น อาจมีใครสักคน
ร้องเรียนไปยังหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ แล้วก็แค่ส่ง
เจ้าหน้าที่มาตรวจ น้ำสีดำนั่นก็จะจางลงไป ก่อนเข้มข้นมา
ใหม่วันหลัง

ผู้นำชุมชนสายหน้าบอกว่าสู้กับโรงงานไม่ไหว
โรงงานมีอิทธิพลหนุนหลัง มุสต่อฟาไม่รู้ว่ามีอิทธิพลอะไรกัน
ที่ยิ่งใหญ่กระทั่งทิ้งน้ำโสโครกลงคลองได้คราวละ มาก ๆ
แต่ที่แน่ ๆ เขารู้ว่าผู้นำชุมชนมีบ้านเช่าหลายร้อยห้องไว้ให้
คนงานเย็บผ้าของโรงงานได้เช่าอาศัย จะด้วยเหตุนี้หรือไม่
ก็ไม่แน่ชัดนัก ท่านผู้นำชุมชนจึงไม่กล้าต่อแยะโรงงาน คง
กลัวจะกระทบผลประโยชน์ของตน

(ม้าไม้ : 46-47)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าเมื่อสังคมได้พัฒนา เศรษฐกิจดีขึ้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมก็
ตามมา การนำเรื่องนี้มาเป็นตัวอย่างให้เห็นความเสียหายที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยากชักชวน
ให้รู้เมื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องรักษาสิ่งแวดล้อม ดูแลธรรมชาติให้อย่างดี คนจะอยู่ได้สบาย

4.3.3 กระตุ้นให้ไม่เห็นคุณค่าของเงิน

นวนิยายเรื่อง คนเล่นไฟ กล่าวว่า พวกบริษัทที่อยากรับจ้างโครงการก่อสร้างหนึ่งร่วมประชุม
กัน มีบริษัทเป็นห่วงว่าโครงการนี้จะโดนบริษัทฝรั่งได้ไป จึงถามว่ามีวิธีอะไรจะแก้ไขได้ไหม ฎใหญ่ ผู้ที่
เป็นหัวหน้าประชุมนี้บอกว่าไม่ต้องกังวลใจ เขาจะทำทุกอย่าง หาทุกวิถีทางเพื่อดำเนินงานนี้ ที่สำคัญ
ก็คือหาคนข้างในมาช่วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไม่ต้องเป็นกังวล ผมจะทำทุกวิถีทางที่ไม่ให้คนอื่นมา
แย่งงานไปจากพวกเรา”

ทุกคนทำหน้างง ไม่รู้ว่าเขานึกอะไรอยู่

“อะไรหรือครับ งง” พิชายูเอ่ยถาม ไม่มีใครตอบ

“เราคงต้องรู้ราคากลางก่อนถึงจะแน่ใจว่าไม่เจ็บตัว ไม่ใช่
พีดกันไปพีดกันมาจนเจ๊ง เหลือแต่ตุ๊ดตู่แห่ง ๆ กันหมด” เฮียสี่เอ่ย
ขึ้นบ้าง ในขณะที่คนอื่น ๆ ยังงงกับท่าทีของฎใหญ่ “ทำ
ยังไงถึงจะรู้ละ พวกเรามีใครรู้จักคุณเสมเจตน์บ้างไหมครับ เพื่อ
จะได้ล๊อบบี้กันได้บ้าง” พิชายูหันไปมองรอบ ๆ ทุกคนล้วนศิโรราบ
ปฏิเสธ “นั่นคงก็ต้องดูว่าใครเป็นที่ปรึกษา แล้วก็หาข้อมูลเอา”
เจ้าสัวดีเรกออกความคิด แล้วหันมาทางพิชายู

(คนเล่นไฟ : 67)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็น ผู้ที่อยากได้งานยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ตัวเอง แม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรมหรือไม่ก็ตาม การนำบทสนทนาของตัวละครมาเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดว่าไม่ควรเห็นคุณค่าของเงินทองมากเกินไป เพราะว่าเงินทองนั้นทำให้คนเปลี่ยนแปลงไปมาก ไม่รู้จักพอ จึงทำให้ชีวิตตัวเองมีความสุขยาก คนในสังคมส่วนใหญ่กลายเป็นคนเห็นแก่เงิน สังคมจึงมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น กระตุ้นให้ผู้อ่านอย่าให้เงินทองควบคุมชีวิตตนเอง ไม่ควรเห็นคุณค่าของเงินมากเกินไป

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟาถามลูกชายคนโตว่าวันไหนเป็นวันแต่งงานของหลานสาว แต่ลูกชายตอบเหมือนไม่ค่อยดีใจในเรื่องการแต่งงานของลูกสาวตัวเอง จึงถามว่าทำไมถึงไม่สบายใจลูกชายเขาจึงบ่นว่า ถ้าลูกสาวแต่งงานไปแล้ว ก็ไม่มีใครให้เงินมาผ่อนรถให้ ซึ่งรถใหม่นั้นจะทำอย่างไรดี มุสต่อฟาได้แต่ถอนใจยาวว่าลูกชายจะเอาเงินเยอะไปถึงไหนจะพอ โดยที่รถคันใหม่ยังเป็นลูกสาวซื้อให้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เออ...วันไหนล่ะมันถึงจะมา”

“มะรีน”

น้ำเสียงของมาลิกีไม่ได้บอกความสุขใจแม้สักน้อยทำให้ มุ

สต่อฟาต้องถามว่า

“มีงไม่ชอบหรือไง ลูกจะได้แต่งงาน”

“จะชอบได้ไงล่ะเยาะห์ ผู้ชายมันยังไม่ม้งงานทำเลย”

มาลิกีกระซอกเสียง

“เด็กมันชอบกันหรือเปล่าล่ะ” มุสต่อฟาสงสัย “ถ้ามันชอบกันก็เรื่องของมัน”

“คงจั้น...” มาลิกียอมรับอีก ๆ ... “มันชอบกัน”

“จั้นก็ให้มันแต่งงานกันลิ...” มุสต่อฟาว่าเช่นนั้น เขาไม่เข้าใจเลยว่าลูกสาวจะได้ออกเหย้าออกเรือนไปเหตุใดมาลิกีจึงไม่ค่อยพอใจนัก

แต่หลังจากอีกอักอยู่พักใหญ่ มาลิกีก็เผยความจริงออกมาว่า

“ถ้าเยาะห์แต่งงานไป ใครจะทำส่งรถให้ฉันทันละเยาะห์เดือน ๆ หนึ่งตั้งหกพัน”

มุสต่อฟาถอนใจยาว

(ม้าไม้ : 94)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยปัจจุบัน คนรุ่นใหม่ชอบใช้ของแพงของใหม่ เห็นเงินสำคัญกว่าความสุขของครอบครัว ไม่เคยนึกถึงความดีงามและสบายใจของผู้อื่นในครอบครัวบ้าง การนำบทสนทนาที่ตัวละครเห็นแก่เงินเพื่อกระตุ้นไม่ให้เห็นคุณค่าของเงินทองมากเกินไป ควรสนใจความรู้สึกและความคิดของคนในครอบครัวมากขึ้นเรื่อย ๆ

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า ซาอาตี๊ะ ลูกสาวของมุสตอฟาที่แต่งงานไปต่างจังหวัด มาเยี่ยมพ่อตัวเอง มาถึงบ้านแล้วไม่ได้คิดว่าไปหาพ่อก่อน ถ้ามแต่เรื่องมรดกของพ่อ มีพี่น้องบ่นเธอว่าไม่เป็นห่วงพ่อที่ไม่สบาย นึกแต่ส่วนเงินทอง แต่เธอก็ไม่รู้สึกผิดคิดว่าเรื่องมรดกเป็นปัญหาสำคัญที่ควรพบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทันทีที่มาถึงบ้าน เรื่องที่ซาอาตี๊ะถามก็คือ
 “เยาะห์แย่หรือไง แล้วเรื่องมรดกละ ตกลงกันว้าง”
 ทั้งที่เป็นคนงกจนยอมรับกับตัวเอง แต่รอปีอะหิไม่นึก
 เลยว่าพี่สาวคนรองของหล่อนจะเป็นยิ่งกว่า
 “เยาะห์ยังไม่ตายนะนิ...ถามอะไรแบบนั้น”
 “ก็ต้องถามสิ...รอบคอบไว้ก่อนจะได้ไม่เป็นปัญหาที่
 หลั่ง” ซาอาตี๊ะตอบอย่างไม่รู้สีกว่าตนเองพูดผิด หล่อนเหลือยวไป
 มองผิวของหล่อนที่นั้งคุยกับคนอื่น ๆ อยู่ด้านหน้าบ้าน แล้วจึงหัน
 กลับเดินอ้อมตู้ตรงไปดูพ่อที่นอนอยู่ในมุ้ง

(ม้าไม้ : 104)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ในสังคมปัจจุบัน คนรุ่นใหม่เห็นเงินทองสำคัญกว่าญาติพี่น้อง เพื่อเงินทองขาดความกตัญญู ให้เงินทองควบคุมชีวิตตน การนำบทสนทนาของตัวละครที่เห็นแก่เงินทอง แล้วไม่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ เพื่อกระตุ้นผู้อ่านไม่ให้เห็นคุณค่าของเงิน ควรนึกถึงคนข้าง ๆ บ้าง แล้วควรเป็นคนที่มีความกตัญญู

จากข้างบนดังกล่าว สรุปได้ว่า ในสังคมปัจจุบัน มนุษย์เห็นคุณค่าของเงินทองมากเกินไป ค่านิยมแบบไม่ถูกต้องทำให้คนในสังคมใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือย เห็นแก่ตัว ชอบเปรียบเทียบกับคนอื่น ไม่สนใจคนในสังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ข้าง ๆ ตัว ส่วนต่าง ๆ นี้ทำให้จิตใจของคนคิดแต่ประโยชน์ตัวเอง การนำตัวอย่างที่ยกมาเพื่อกระตุ้นผู้อ่านให้ห่างไกลจากชีวิตที่เอาแต่เงินทอง ให้มนุษย์นึกถึงภัยจากการเจริญเติบโตทางวัตถุ

4.4 ตักเตือนให้ห่างไกลจากการกินยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย

สิ่งผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ทำลายชีวิตคนและทำลายสังคม ทำให้ชีวิตคนอยู่ในสภาพยากลำบาก และทำให้สังคมขาดความปลอดภัยกับความมั่นคง เฮโรอีน เป็นยาที่ทำให้คนติดง่าย แพง ติดแล้วเลิกยาก คนที่ติดยาเพื่อให้ได้เงินมาซื้อยา จะทำได้ทุกอย่าง มีลายละเอียดดังต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง คนเล่นไฟ กล่าวว่า มีคนงานในโครงการก่อสร้างขโมยเหล็กเส้นโดยการใช้หน้าที่ในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์สมบูรณ์แบบ เจ้าหน้าที่ใหญ่จึงสั่งให้คนไปฆ่าเขา แต่อย่างไรก็ตาม สุดท้ายแม้ว่าคนส่งหรือคนฆ่าก็โดนตำรวจจับ และมีข่าวออกมาให้ประชาชนรู้ทราบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จับเสี้ยรับเหมาก่อสร้าง ลักขโมยเหล็กคองกรีต

ผู้ใหญ่เป็นผู้บงการลักขโมยอำนวย เพราะพบว่านาย
อำนวยลักลอบขโมยเหล็ก

เส้น เหล็กรูปพรรณ และกำแพงเข็มพีคไปขาย

เป็นการใช้หน้าที่ในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบเพื่อ
แสวงหาผลประโยชน์สมบูรณ์แบบ อำนวยได้เรียนรู้วิธีเล่นแร่แปร
ธาตุกับตัวเลข รั้งร้อยตัน ลงบันทึกว่ารับเก้าสิบห้าตัน อีกห้าตัน
แอบขายคืนคนส่งเหล็ก เงินแบ่งกัน บางครั้งเอาเศษเหล็กท่อน
ใหญ่ ๆ ผ่าไปกับรถยนต์เศษ วัสดุไปทิ้งแล้วนัดแนะให้ผู้รับซื้อไป
เก็บ ที่ง่ายสุดก็คือการแทงบัญชีของหาย ซึ่งบางครั้งเหล็ก

อาจจะจมอยู่ในดินอย่างตั้งใจรอการขุดออกไปทิ้งก่อนเท
คองกรีต

(คนเล่นไฟ : 117)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ทำการสิ่งผิดกฎหมาย เป็นผู้ที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ตัวเอง ไม่ทำตามกฎสังคม ทำให้สังคมขาดความปลอดภัยและความมั่นคง สุดท้ายก็ทำลายชีวิตตัวเองด้วย ซึ่งทำให้มีผลไม่ดีแก่ตน การนำการกระทำของตัวละครที่ทำการสิ่งผิดกฎหมายแล้วได้รับผลไม่ดีมาเพื่อตักเตือนผู้อ่านให้เป็นคนดี และควรห่างไกลจากสิ่งผิดกฎหมาย

นวนิยายเรื่อง กาลกัญชกา กล่าวว่า ฉายมัยได้เห็นครุฑานิตย์ฆ่าแม่พินยาเพื่อได้น้องพินยาไปจากแม่เธอ จึงตกใจและอุ้มพินยาหนีออกไปจากห้อง ครุฑานิตย์โกรธมากและตามฉายมัยมา แล้วพอดีเพื่อนราชิต มาช่วยฉายมัย ต่อสู้กับครุฑานิตย์ สุดท้ายครุฑานิตย์ก็โดนตำรวจจับไปติดคุก ส่วนฉายมัยนอนอยู่ในโรงพยาบาล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉายมัยปล่อยตัวรอดพ้นลงนั่งถ่างขาอยู่กับพื้น ตะเลียด
ทะเล็กที่หน้าห้อง

เห็นราชิตกอดปล้ำต่อสู้กับครุฑานิตย์ เสียงแว่ว ๆ จางลง
ทุกที ทั้ง ๆ ที่พวกเขาคารามใส่กันอยู่ใกล้ ๆ นี้เอง สติของฉายมัย
เลอะเลือนลงทุกขณะ เขาพลิกศีรษะไปมองน้องฝ้าย เด็กหญิงผู้
นำสงสารเหม่อมองไปข้างหน้าเหมือนตุ๊กตา ในท่าเดิมที่เขาวาง
เธอไว้

“ครูผานิตย์รับสารภาพตลอดข้อหา” ประเดิมรายงาน
 พลังเคี้ยวข้าวต้มของคนเจ็บ “เพียงแต่ว่าจะโดนข้อหา ชำคน
 ตายโดยเจตนา หรือไม่เจตนา ได้ยินพวกครูที่โรงเรียนเราพูดกันว่า
 แกออาจได้รับการหย่อนโทษถ้าเช็กสภาพจิตได้ว่าไม่ปกติ ตั้งแต่ไอ้
 คำถีบแกกลิ้งตักบันไดลงไปนอนสลบกับพรมเซ็ดเท้าหน้าห้องน้ำ
 ชั้นล่างแล้วก็ดูเหมือนจะพูดจารู้เรื่องเป็นปกติ แต่ยังไม่มีการไป
 เยี่ยม”

(กาลกัญชกา : 63-64)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็น การทำสิ่งผิดกฎหมายที่การฆ่าคน การฆ่าคนนั้นทำร้ายชีวิต
 คนอื่น ทำให้คนข้าง ๆ ตัวยิ่งลำบากขึ้น แล้วอีกด้านหนึ่งก็ยังทำร้ายตนเองด้วย ผู้ที่ทำสิ่งชั่วร้ายนั้น
 สุดท้ายก็ต้องรับผลไม่ตีจากสิ่งชั่วร้าย การนำการกระทำของตัวละครดีกับตัวละครร้ายที่ต่อสู้กันเพื่อ
 ตักเตือนผู้อ่านว่าทำชั่วก็จะได้ชั่ว ให้ห่างจากสิ่งชั่วร้ายสิ่งผิดกฎหมาย ควรเป็นคนที่มีจิตใจดี

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวถึงรอฮิม ลูกชายของมุสตอฟา ติดยาอย่างหนัก มุสตอฟาจึงปลูก
 บ้านเล็ก ๆ ที่ไกลจากญาติพี่น้องมากให้เขาอยู่ สมบัติในบ้านก็ถูกเขานำไปขายแล้วก็เอาไปซื้อยาหมด
 การติดยานี้ทำให้เขาเสียหายเยอะมาก ไม่มีญาติพี่น้องยอมอยู่ใกล้ตัวเขา และทำให้ชีวิตเขา
 ยากลำบากมากดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพราะติดยา มุสตอฟาจึงต้องไปปลูกบ้านเล็ก ๆ ให้รอฮิม
 แยกไปอยู่ต่างหากจากพี่น้อง...เขาจะมีข้าวสารอาหารแห้งเท่าที่
 จำเป็นไว้หุงกินเอง บางครั้งพี่น้องก็จะซื้อขนมหรือตักกับข้าวลัก
 ถ้วยสองถ้วยนำไปส่งให้ สมบัติในบ้านขอรอฮิมมีไม่มากนัก เพราะ
 ที่เคยมีก็ถูกนำไปขายเพื่อเอาเงินไปเสพยาจนไม่เหลืออะไร
 นอกจากหม้ออะลูมิเนียมบุบหนึ่งใบกับเตาถ่านที่ยามีละห้อยกเอา
 ไปให้แทนของเก่า ด้วยทนสมเพชไม่ไหว

(ม้าไม้ : 48-49)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าการกินเฮโรอีนนั้นทำให้ชีวิตคนมีความเสียหายมาก อย่าง
 สุขภาพสมบัติ ครอบครัว เสียหายไปหมด แล้วยังทำให้สังคมขาดความมั่นคงและความปลอดภัย ทำ
 ให้ผู้ที่รักเราเสียใจ ในที่สุดก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตัวเอง การบรรยายตัวละครที่มี
 ลักษณะที่เป็นคนติดยามาให้ผู้อ่านเห็นชีวิตลำบากของเขา ซึ่งเพื่อตักเตือนให้ห่างไกลจากการกิน
 เฮโรอีน ห่างไกลจากสิ่งผิดกฎหมาย

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นปัญหาการลักขโมย การทำร้ายกัน การฆ่าคน การกิน
 ยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่กำลังเกิดอยู่ในสังคมปัจจุบัน มีส่วนทำให้บุคคล ครอบครัว และสังคมมี

ความเสียหาย ความเดือดร้อนมาก การนำตัวอย่างต่าง ๆ ที่ทำสิ่งผิดกฎหมายมาเพื่อตักเตือนให้ห่างไกลจากสิ่งพวกนี้ไม่ควรสร้างความอันตรายแก่ชีวิตแก่สังคม

4.5 ส่งเสริมความเข้าใจอันดีของสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ที่เข้าใจคนอื่น ๆ ในครอบครัวมากที่สุด มีความคิดเห็นและการกระทำอันดีที่เสนอให้เห็น คนในครอบครัวควรให้ความเข้าใจแก่พวกเขา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟาเห็นม้าไม้อันเก่าวางอยู่ข้าง ๆ ทำให้เขานึกถึงตอนเด็ก ๆ ของลูก ๆ เขาจึงตัดสินใจว่าจะเอามันมาซ่อมเพื่อให้หลานตัวเองเล่นต่อ แต่ลูกสาวเขาไม่ค่อยเข้าใจพ่อตัวเองทำไมทำแบบนี้ เพราะว่าในความคิดของเธอ ม้าไม้ตัวนั้นเก่าเหลือเกิน สมัยนี้มีแบบสวยกว่านี้ดีกว่านี้ขาย แล้วไม่ค่อยแพงด้วย ซึ่งไม่ต้องเสียเวลาไปซ่อมม้าไม้ตัวเก่าก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มืออันเหยว่นของมุสต่อฟาขยับม้าไม้ตัวเก่าตั้งให้ได้
จิ้งหะ มันท่าจนอานมุ เป็นอานที่เขาเข้าไว้ด้วยลิ่มตอกแทนตะปู
เพราะกลัวว่าคมตะปูจะเกี่ยวเนื้ออ่อน ๆ ของลูก หูม้าที่ทำด้วย
ท่อนไม้กลมเล็ก ๆ สำหรับใช้แทนมือจับยามโยกตัวเล่นหักหลุด
ไปหนึ่งข้าง กลายเป็นม้าหูเดียว สีเก่าซีดจางจนมองแทบไม่เห็นสี
เดิม แต่ในใจของเขามันยังคงเป็นสีสดใส...

“นั่นเยาะห์จะทำอะไรนะ มันทิ้งไปแล้ว...เล่นไม่ได้
หรอก” เสียงของรอปปี๊ะห์ ลูกสาวคนเล็กของเขาดังขึ้น

“เยาะห์จะทำม้าไม้โยกตัวนี้ให้มันใหม่ เอาใหม่...จะได้ให้
ลูกเล่น ไม่ต้องซื้อ” มุสต่อฟาเอ่ยกับรอปปี๊ะห์ขณะมือก็จับม้าไม้
ตัวนั้นทดลองโยกไปมา หล่อนหัวเราะ “โห เยาะห์...ทำได้รี...เก่า
ขนาดนี้โยนทิ้งไปดีกว่า...

(ม้าไม้ : 20)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นพ่อเป็นผู้นำครอบครัว รักลูกหลานตัวเองมาก เมื่อมีลูกยอมทำทุกอย่างเพื่อความสุขของลูก แล้วพอมีหลานก็อยากทำอะไรสักอย่างเพื่อให้หลานมีความสุขเหมือนกัน แต่ลูกไม่ค่อยเข้าใจการกระทำของพ่อ ไม่ได้นึกถึงความดีงามที่ผู้ใหญ่อยากให้ลูกหลานผู้เขียนได้นำบทสนทนาของตัวละครมาเพื่อส่งเสริมผู้อ่านให้เข้าใจอันดีของผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ในครอบครัวที่ทำแก่เรา

นวนิยายเรื่อง ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟา รู้สึกว่าหลานสาวดูเหมือนแปลก ๆ เพราะว่าเห็นตัวเป็นสาว ๆ ใช้ของแบบแพง ๆ แล้วกลับบ้านก็สาย ๆ เขาจึงบอกลูกสาวตัวเอง ให้หลานสาวตั้งใจเรียน

หนังสือ ไม่ต้องไปทำงานสนามกอล์ฟแล้ว แต่ลูกสาวไม่ยอมให้ลูกตัวเองเลิกทำงานนี้ เพราะอย่างน้อยก็ยังช่วยค่าใช้จ่ายบ้านได้ แล้วเธอก็คิดว่าลูกเธอก็ไม่ได้เสียหายอะไรเลย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อ๊ะห์เอ๊ย...เยาะห์ว่าจะพูดกับมึงหลายหนแล้วนะ เรื่อง
ไอ้สุ...”

รอปี้เอาะห์หลบสายตา

“ก็ว่าไปลิเยาะห์”

“พักนี้ดูมันแปลก ๆ ไปกว่าเดิมเยาะห์ เยาะห์ว่า ทางที่ตี
มึงให้มันเลิกทำกอล์ฟเหอะ...มันทำท่าเหมือนเด็กใจแตก ดูพิกล”

หากเป็นคนอื่นพูด รอปี้เอาะห์คงพาลด่าแต่นี้พอหล่อนพูด
เอง และรอปี้เอาะห์ก็รู้ว่าหากไม่ผิดสังเกตจริง ๆ พ่อหล่อนจะไม่พูด
หล่อนได้แต่ถอนใจ “ให้มันเลิกกอล์ฟฉันก็ลำบากนะ
เยาะห์ ลำพังหากินกันสองคนผิวเมียเลี้ยงลูกก็แย่แล้ว...นี่คืออยู่
หอรอกได้เงินจากสุมาเจ๊อจาน”

“มึงกล้าเสียงเอาลูกสาวไปเสียคนรีง”

“มันไม่เสียหอรอกน่าเยาะห์ ไอ้สุมันก็สนุกสนานไปตาม
เรื่องมัน อีกหน่อยพอโตเรียนจบมีงานมีการทำ มันก็ไม่อยากทำ
กอล์ฟแล้ว เหนื่อยจะตาย ไหนจะโดนดูถูกจิกหัวใช้ยังกะชี้ซ้ำ”

(ม้าไม้ : 83)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นตาเป็นท่วงหลานตัวเองมาก จึงเตือนลูกสาวให้
สนใจหลานหน่วย แต่ลูกสาวไม่เข้าใจและไม่เห็นด้วยการเป็นท่วงของพ่อตัวเอง การนำบทสนทนาของ
ตัวละครที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่องสั่งสอนหลานสาวหรือลูกสาวเพื่อส่งเสริมผู้อ่านว่าผู้ใหญ่เป็น
ผู้ที่มีประสบการณ์มากในครอบครัว ผู้เป็นลูกหลานควรนับถือและเชื่อฟังคำเตือนที่ดีของท่าน เข้าใจ
อันที่ดีที่ผู้ใหญ่สั่งสอนเรา

นวนิยาย ม้าไม้ กล่าวว่า มุสต่อฟาถามลูกชายที่โดนจับเข้าคุกว่า เขาฆ่าคนตายจริง ๆ หรือ
เปล่า ลูกชายตอบว่าเขาไม่ได้ฆ่าคนตาย เขาแค่ไปดู แต่หนีออกมาทันตอนที่ตำรวจมาจับผู้ร้าย ไม่มีใคร
เชื่อว่าเขาไม่ได้ทำ ตำรวจก็ไม่ฟังคำพูดของเขา มุสต่อฟาเสียใจอย่างยิ่งที่ลูกชายพบเรื่องแบบนี้ แต่เขา
เชื่อลูกตัวเอง เขารู้แม้ว่าลูกคนนี้เป็นขี้นยา แต่ก็ยังไม่เป็นคนร้ายชั่วที่ฆ่าคนได้ ลูกชายเขาเป็นคนที่ไม่
กล้าทำร้ายคนแม้ว่าชีวิตสัตว์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มันเป็นยังไงหือไอ้ฮิม บอกเยาะห์ซิ มึงทำเขาหรือ
เปล่า” มุสต่อฟาร้องถามออกไปด้วยน้ำเสียงเหมือนคนสิ้นแรง

“ฉันเปล่าทำนะเยาะห์ ฉันเปล่าว่าทำ...” รอปี้เอาะห์ตอบทั้ง

น้ำตา

เขาเป็นพ่อที่ต้องมาเฝ้ามองความตกต่ำของลูกทีละคน ๆ
ลูกที่เขาฟูมฟักเลี้ยงดูมาด้วยความรักและความรักและความหวัง
มากมายกลับมีอันเป็นไป ไม่ใช่อย่างที่เขาวางไว้

“แล้วทำไมตำรวจจับมันได้...”

“ฉันเป็นคนสุดท้ายที่วิ่งไปดู...แต่ฉันไม่ได้ทำ”

เขาเชื่อคำพูดของรอฮีม...เลี้ยงลูกมาทำไมจะไม่รู้นิสัยของ
ลูก...รอฮีมอาจจะเป็นชียาก็จริง แต่ไม่ใช่ผู้ชายยกบ้านกร้าวที่
สามารถจะฆ่าคนได้ลงคอ แม้แต่ไก่ที่เลี้ยงไว้ สั่งให้ไปเชือดมาแกง
กิน รอฮีมยังทำใจแข็งฆ่าไม่ลงด้วยซ้ำ แล้วมีหรือจะฆ่าคนได้

(ม้าไม้ : 85)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าลูกติดยาเคยติดคุกหลาย ๆ ครั้ง แต่ก็ไม่เคยทำร้าย
ชีวิตอื่น ๆ ผู้เป็นพ่อจึงเชื่อว่าลูกไม่ได้เป็นคนที่ฆ่าคนตาย และเข้าใจอันดีของลูกตัวเอง การนำ
บทสนทนาและความนึกคิดของตัวละครที่เข้าใจอันดีของผู้อื่นเพื่อส่งเสริมผู้อ่านให้ความเข้าใจอันดีแก่
คนในครอบครัว ไม่ควรคิดว่าผู้เคยทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งผิดพลาดแล้วก็ต้องเป็นคนชั่วร้าย

ในการศึกษาอิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 ที่มีต่อ
สังคมหรือผู้อ่าน สรุปได้ว่า นวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านใน
ด้านตักเตือนให้ห่างไกลจากยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย ด้านการกระตุ้นให้สร้างค่านิยมที่ถูกต้อง
และให้มนุษยนิยมถึงภัยจากการเจริญเติบโตทางวัตถุ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและด้านส่งเสริม
ความเข้าใจอันดีของสมาชิกในครอบครัว